A°. 1860. No. 7. Woensdag 25 Januarij. Derde Jaargang.

BATAVIAASCH HANDELSBLAD.

Abonnementsprijs per half jaar.
Voor BATAVIA........................ ƒ 12,50.
" JAVA.............................. - 15,—.
" de BUITENBEZITTINGEN........ - 17,50.
De betaling geschiedt **vooruit**. — Brieven **franco**.

HOOFD-BUREAU: te Batavia bij W. BRUINING. Te Samarang bij SOESMAN & Co. Te Soerabaya bij LE ROY & Co. Te Cheribon bij BLOK & RUZETTE. Te Pasoeroean bij WEIJERMANS & Co. Te Madioen bij G. A. HOGENRAAD. Te Padang bij R. H. VAN WIJK Rz. Op de Buitenbezittingen aan de Stoombootkantoren van den heer W. CORES DE VRIES, en voor Nederland bij M. WIJT & ZONEN te *Rotterdam*.

Prijs der Advertentiën.
Voor de VIJF Woorden.................. ƒ 0,50.
" Idem bij 1ste of meerdere herhaling.. " 0,25.
Behalve het Zegel voor den Lande.
Advertentiën voor de **Mail-Editie** dezelfde prijs.

Bij deze Courant behoort één Bijvoegsel.

Berigt.

De Uitgever van dit Blad verzoekt inzenders van **Advertentiën** *beleefdelijk, om die op Woensdag en Zaturdag* **uiterlijk vóór 12 uren 's morgens** *te doen bezorgen. Later aangeboden wordende, kunnen dezelve niet dan in het eerstvolgende Nummer worden opgenomen.*

1°. *Om reden het Reglement op de Drukwerken in Nederlandsch-Indie in het laatste gedeelte van Art. 15, voorschrijft, één Exemplaar van de uit te geven Courant* **TWEE UREN** *vóór de uitgifte moet worden bezorgd aan het hoofd van het plaatselijk bestuur; en*

2°. *Ook door de belangrijke uitbreiding van het abonnement, is die maatregel noodzakelijk geworden, ten einde in staat te zijn, de Courant op den behoorlijken tijd aan de post en de huizen der abonnenten alhier te kunnem doen bezorgen.*

Vendutiën.

Donderdag 26 Januarij, voor een huis op kampong Bali, nabij de brug van Kramat, door *van Slooten, Morgan & Co.*

Vrijdag 27 Januarij, voor rekening des boedels van wijlen *Lie Aboen*, bij Passar Pisang, door *J. Speet.*

En à 4 pCt. vendusalaris, voor het commissiehuis van *Gebr. Roselje & Co.*

Maandag 30 Januarij, voor het woonhuis van den Heer *Plump*, op Tana-Abang, door *Gebr. Roselje & Co.*

En à 4 pCt. vendusalaris, voor het commissiehuis van *John Pryce & Co.*

Dingsdag 31 Januarij en Woensdag 1 Februarij, voor het woonhuis van den Heer Wilmans, op Kramat, door *Cassalette & Co,*

En à 4 pCt. vendusalaris, aan den Kleinen Boom door *John Pryce & Co.*

Woensdag 1 Februarij, à 4 pCt. vendusalaris, voor het commissiehuis van *Abeelen, Dennison & Co.*

Getrouwd:
A. W. REMMERT,
met
P. W. DE BRUIJN.
BATAVIA, 20 Januarij 1860. (6317)

Heden beviel voorspoedig van een' ZOON, *G. S. W. C. van der Meulen, Loman.*
BATAVIA, 24 *Januarij* 1860.
Eenige Kennisgave. (6364)

Op den 30 December a. p., overleed te Plantoengan, den Heer *L. A. de Lanoy*, in leven Administrateur der Suikerfabriek *Siegong Cheribon.* (6361)

Op den 13den dezer overleed alhier in den ouderdom van ruim drie en zeventig jaren de WelEdel Gestrengen Heer *C. F. Gijsbers*, in leven Ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw, gepensionneerd Zoutpakhuismeester, diep betreurd door zijne nagelatene betrekkingen.
Uit aller naam
(6340) W. F. GIJSBERS.
BATAVIA, den 25 Januarij 1860.

VENDUTIE
op Donderdag 26 Januarij 1860,
voor een huis op KAMPONG BALIE nabij de brug van KRAMAT door
VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.,
van eenen netten **INBOEDEL** bestaande uit:
Spiegels en Schilderijen, Hang- en Tafellampen, Stoelen, Tafels, Kasten, Ledikanten, Canapés, Porcelein-, Cristal-, Glas- en Aardewerk, 2 Mylords, 2 spannen Wagenpaarden, Tuigen, enz., enz. (6296)

VENDUTIE
op Vrijdag den 27 Januarij 1860,
voor het Commissiehuis van
Gebr. Roselje & Co.,
van 100 vaatjes pas aangebragte puike **Boter**, 100 st. **Kazen**, een klein partijtje puike CHAMPAGNE van het echte merk Jacqueson et Fils op heele en halve fleschen, MUSCAAT- en fijne ROODE WIJNEN. Een wel gesorteerd factuur KOEK-, BANKET- en SUIKERWERK.
Waarloos Fransch wit Porcelein, als: Schalen, Borden, enz. in gesorteerde kavelingen, geschikt ter completering van serviezen, Engelsche Tafellampen, Glaswerk, wit Katoen in diverse kwaliteiten, Satin de Laine, Tricot, diverse Lijnwaden, Tafel- en Servetgoed, Handdoekgoed, Postpapier, Preciosa's enz. (6321)

Op de Vendutie van Vrijdag den 27 Januarij zullen de ondergeteekenden mede verkoopen:
50 kisten Jap. Soya.
(6330) GEBR. ROSELJE & Co.

Op Vrijdag den 27 Januarij aanst.,
zal voor het Commissiehuis van
Gebr. Roselje & Co.,
voor rekening van Belanghebbenden ZONDER RESERVE publiek worden verkocht:
19 STUKKEN ZWART SATIN DE LAINE,
16 stukken Zwart Tricot,
EN
52 karaat Losse BRILLANTEN
van het Zuiverste Water. (6358)

VENDUTIE
op Vrijdag den 27sten Januarij,
zal den ondergeteekende publiek verkoopen, de
INBOEDEL,
en de nalatenschap van wijlen den Chinees
LIE ABOEN,
bestaande in
een compleet Chineesch AMEUBLEMENT,
Goud- en Zilverwerken,
JUWEELEN,
Singapore Planken,
een groot partij
Jattie Balken, Planken en Duigen
voor vaatwerk,
en een menigte
Handels Artikelen,
en voor Rekening van den belanghebbende:
No. 1. Een goude mans BUIKPLAAT zoo als dezelve gedragen wordt door de *Borneosche Vorsten* bezet met ruim 700 *Diamanten* als bloemwerk op het goud bevestigd.
" 2. Een goude vrouwe PLAAT of MOEKA PENDING geheel met *Diamanten* bezet.
" 3. Twee BRILLANTEN van circa 7 *karaat* als *giwangs gezet*, wit, rond van vorm en zonder eenige fouten.
" 4. Twee groote DIAMANTEN GIWANGS van *acht karaat.*
" 5. Een stel van ACHTTIEN BRILLANTEN KNOOPEN van cirka 1 *Karaat per stuk.*
" 6. Een RING met *een groote Smaragd* en omzet met *Diamanten.*
" 7. Een RING met *Een brillant* van vijf karaat.
" 8. Twee zware GOUDE ARMBANDEN met *Diamanten* en *Robijnen* bezet.
" 9. Een goude SIRIE DOOS wegende 28½ *Reaal*, het goud waarvan deze doos vervaardigd is houd 24 karaat of zoogenaamd *Bator Sambielan* en is gegarneerd *met 72 witte Brillanten* en 128 *Diamanten.*
(6348) J. SPEET.

Op de Vendutie
van Vrijdag den 27 dezer,
bij LIE ABOEN, zal mede worden verkocht:
een PRAAUW van 9 Koyangs,
met deszelfs Toebehooren.
(6302) J. SPEET.

Op de Vendutie
van Vrijdag den 27sten dezer,
voor het sterfhuis van den Chinees
LIE ABOEN,
zal worden verkocht, eene aanzienlijke hoeveelheid
JATIE BALKEN, PLANKEN, KROMHOUTEN, DUIGEN, DAKRIBBEN, LATTEN, SPIJKERS, KALK, DAKPANNEN, HOEPELIJZER,
een groote partij nieuw
VAATWERK,
als:
Arak- en Waterleggers, Specerij-Vaten,
allerhande GEREEDSCHAPPEN, BANKSCHROEVEN, DOMMEKRACHTEN, AANBEELDEN en een
Amerik. POMP, geheel compleet.
Alles zonder Reserve.
(6341) J. SPEET.

In de eerste helft der maand Februarij 1860, den dag nader te bepalen zal te *Passaroean* publiek worden verkocht:
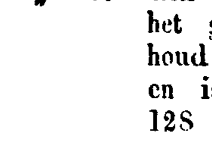
een Kapitaal **Woonhuis** met **Erf**, toebehoorende aan den Heer *N. Coblijn*, gelegen in de kampong Kebon Sarie, aan den grooten weg naar Malang bij de alon aloen, wijk La. D, No. 478.
Informatiën zijn te bekomen bij de Heeren *A. van der Vlugt* te Passaroean en *F. Vos* te Soeroebaija. (6309)

VENDUTIE
op Maandag 30 Januarij 1860,
voor het Commissiehuis van
John Pryce & Co.,
à 4 pCt. Vendu-Salaris, van
600 riem Papier,
75 vaatjes Spijkers } min of meer
39 « Loodwit } beschadigd.
50 kistjes Sla-Olie,
3 groote Weegtoestellen,
Touwwerk,
47 vaten Roman Cement,
Lijnolie,
Zwarte Verw,
Benkoelen-Taabk,
een groote partij ijzeren Keukengereedschap, Pleet- en Kristalwerk, een Ruiter-standbeeld van *Willem den Zwijger*, diverse Militaire Goederen, waaronder Lakensche Pantalons voor Suppletie-troepen, etc., etc. (6344)

Op de Vendutie van Maandag den 30 Januarij 1860, zal zonder reserve worden verkocht;
Een groot factuur
PARFUMERIEN,
van het bekende merk: **JOHN GOSNELL & Co.,**
bestaande uit:
Esprit de Rose,
Essence Bouquet,
Lavender Water,
Toiletzeep in verschillende soorten, etc. etc.
Verder:
Haar-, Nagel- en Tandborstels.
Deze **Parfumeriën** zullen verkocht worden bij kleine en geassorteerde kavelingen.
(6345) JOHN PRYCE & Co.

VENDUTIE
op MAANDAG, den 30 *Januarij* 1860,
wegens vertrek
ten huize van den Heer
R. J. A. PLUMP,
op Tana Abang, door
Gebr. Roselje & Co.,
van eenen kleinen doch uiterst netten **INBOEDEL** bestaande uit: Canapés, Fauteuils, Stoelen, Kasten, Speeltafels, Toilet, Consoles, enz. allen van MAHONIJHOUT.
Wijders:
IJzeren Ledikanten, Spiegels, Schilderijen, Lampen, Porcelein-, Zilver-, Pleet-, Cristal- en Glaswerk.
Drie Spannen bijzonder hardloopende
WAGENPAARDEN.
als: Een Span Bruine Macassaren,
" " Preanger Schimmels,
" " IJzer Schimmels.
Een MYLORD, een PALANQUIN, WAGENTUIGEN, waaronder één met Berlijnsch Zilver gemonteerd en nog zoo goed als nieuw, KADOGANGS, MARTEVANEN, etc.
Op Zondag den 29 te bezigtigen. (6367)

VERKOOP VAN EEN SCHIP.
Op Dingsdag, den 31 Januarij 1860, zullen de ondergeteekenden publiek verkoopen voor een der Recherche Pakhuizen aan de *Kleine Boom*,
het gekoperde en kopervast Nederlandsch Fregatschip
STAATSRAAD BAUD,

Kapt. T. DE JONG, groot **326 lasten**, zoo als het is liggende ter reede van *Batavia.*
Zoomede deszelfs **INVENTARIS**, als: **Rondhouten, Zeilen, staand en loopend Tuig, Touwwerk, Ankers, Kettingen**, restant **Provisien**, enz. enz.
De Vendutie zal beginnen ten **9 ure**, zullende het Schip ten **10 ure** worden verkocht.
(6314) JOHN PRYCE & Co.

De ondergeteekenden zullen op hunne Vendutie van Woensdag den 1sten Februarij, voor rekening van belanghebbende verkoopen:
Eene partij Amerikaansch Meel.
100 vaten Pale Ale.
1 kist gedrukte Mouseline.
80 vaten **HARST**, eenige bijzondere fraaije SCHILDERIJEN, twee kisten Engelsche ZADELS, circa
300 stuks Djattiehouten Balken
van elf **voet** lengte, enz. enz.
(6346) ABEELEN, DENNISON & Co.

VENDUTIE
op Dingsdag, 31 *Januarij* en
Woensdag 1 *Februarij*,
wegens vertrek
ten huize van den Heer
H. C. WILMANS
op Kramat door
CASSALETTE & Co.,
van eenen keurigen en uiterst wel geconserveerden INBOEDEL, bestaande meerendeels uit: MAHONIJHOUTEN MEUBELEN, als: Ameublementen voor SALON en BOUDOIR. Canapés, Voltaires, Kasten en Etageres; Tafels, Consoles en Knapen met Marmeren bladen. Een fransch Ameublement met Rottingwerk, eenige ingelegde Singapore Meubelen.
Voorts:
zeer fraaije Spiegels en Schilderijen, Kroonen, Lampen, Pendules, marmeren Vazen, Kristal-, Pleet- en Zilverwerk, Een **Chineesch Porceleinen Eetservies.**
Een BILLARD zoo goed als nieuw.
Wijders:
9 Spannen Hardloopende Wagenpaarden, waaronder 1 Span groote **Preanger Schimmels.** Een uitmuntend goed Dames-Rijpaard en 3 Bendie paarden.
Wagens, als: 1 Coupé, 1 Mylord, 1 Handwagen en 1 Bendie, Wagentuigen, Zadels enz.
Melkgevende en bezette **Koeijen**, waaronder één van *Bengaalsch* ras.
Eene fraaije collectie BLOEMEN in potten enz.
Regeling der Vendutie:
Op Dingsdag de Wagens, Paarden, Koeijen, Keukengereedschappen, enz.
Op Woensdag de Meubelen, het Billard, enz. binnenshuis.
Geene goederen kunnen worden bijgebragt.
Alles **Zondag 29 Januarij** te bezigtigen. (6349)

VENDUTIE.
Op een nader te melden dag in de maand Februarij, zal Vendutie gehouden worden ten huize van den Heer
H. J. LION,
op Tana-Abang,
van een nagenoeg nieuwen en wel onderhouden
INBOEDEL,
bestaande uit:
Salon- en Boudoir-Ameublementen
van Ebben- en Palissanderhout, zeer fraaije SPIEGELS met CONSOLES met Marmeren Bladen, KNAPEN met Marmeren Bladen, Mahonijhouten BUFFET, een Mahonijhouten LEDIKANT voor een persoon, een SCHAAK- en TRICTRAC-TAFEL,
TWEE ZILVEREN THEESERVIEZEN,
gegraveerd, **groote keur**, HANGLAMPEN van Engelsch Brons met 4 en 2 lichten, twee BOUDOIR-HANGLAMPEN,
Medaillon-Schilderijen,
eene PIANINO
van **Carl Scheel** (zeven oktaaf, sedert 2 jaren op orkesttoon), een naauwkeurig loopende
REGULATEUR,
een EETSERVIES van Fransch Porcelein (wit met gouden randen) voor 24 personen, een Kristal DESSERT-SERVIES,
twee uitmuntende BUKSEN,
eene Buksflint, Jagtgeweeren
en
PISTOLEN,
en al hetgeen tot een volledigen Inboedel behoort;
voorts:
drie RIJTUIGEN,
een zoo goed als nieuwe VIS-à-VIS,
EEN MILORD,
en een geheel nieuwen KINDERWAGEN,
MILORD voor 1 of 2 Paarden
en drie spannen goede
Wagenpaarden.
(6262) CASSALETTE & Co.

Op de Vendutie
bij den Heer H. J. LION,
in de maand Februarij,
zal eene kollektie
BLOEMEN
verkocht worden, waaronder vele zeldzame
ROZEN,
en 80 Potten
DAHLIA'S,
van de schoonste soorten.
(6347) CASSALETTE & Co.

VERKOOP VAN EEN SCHIP.

Op een nader te bepalen dag zal te *Soerabaya* **worden verkocht:**

het Ned. Ind. BRIKSCHIP

HENRIETTE,

gebouwd in 1857, ladende plus minus **4500** picols (**123** gemeten lasten) nieuw gekoperd in December ll. met 30 en 28 once metaal, koperwast en voorzien van een volledigen Inventaris.

Alhier dagelijks te bezigtigen.

Nadere informatien bij

de Agenten,

(6294) SCHIMMELPENNINCK & Co.

S. W. VAN HOGEZAND, Jr.

STADHUISPLEIN.

Bovengemelde heeft de eer het Publiek te berigten, dat zijne

TOKO op heden is geopend,

en reeds ontvangen heeft, per *Graaf Dirk III* de onderstaande

PROVISIEN,

als: Puike BOTER (Merk van der Leeuw), Zoetemelksche KAAS, puike HAMMEN, Rookvleesch, Saucijs de Boulogne in blik, dito dito in vaatjes, Rolpens, Worst,

Versche en gerookte ZALM,

SARDINES, Anchovis Lengvisch, gedroogde APPELEN, dito Peeren, dito Tuinboontjes, dito Doperwtjes, beide laatsten in bussen, ROZIJNEN, Pruimen, Amandelen, Krenten, Snippers, Sucade, Macaroni, diverse

SUIKERWERKEN,

POEDER-CHOCOLAAD, KOEK en BANKET (Merk Schalekamp), alle soorten van

VLEESCH in blik,

div. Soorten van GROENTEN,

als: Doperwtjes, Worteltjes, Aspergies, Punten van dito, Tuinboontjes, Capucijners, Peultjes, Schorseneelen, enz. enz., PEEREN en APPELEN in Wijn, Appelpent,

VRUCHTEN op Water en Brandewijn,

Hollandsche en Fransche SIROPEN, Keuken Siroop

Haantjes BIER,

Engelsch dito, Porter dito, Kitzinger dito, alle soorten van

FRANSCHE WIJNEN,

waaronder van het Merk B. v. L., RHIJNWIJN van von DEHM in heele en halve flesschen, MADERA WIJN, COGNAC, Barcelona BRANDEWIJN, SELTERS WATER, JAMAICA RUM, Roode BESSEN-GENEVER (Merk Spijker & Kolf), Boonekamp's, Focking's en Pommerans BITTER, CHAMPAGNE en BOURGOGNE WIJNEN, GEMBER, GENUA OLIE,

Manilla SIGAREN No. 2.

en andere Goederen meer, te veel om te détailleeren.

(6318)

Verkrijgbaar:

Militaire Versierselen.

Epauletten en **Fouragères**, kunnen van rang veranderd en schoon gemaakt, als ook **Sjerpen** geverwt worden.

Ook worden vervaardigt alle soorten van **Koorden, Kwasten, Franjes, Garnituren** voor Dames-Handwerken, **Knoopzijde, Goud-, Zilverdraad,** enz.

Tevens wenscht de Ondergeteekende de aandacht te vestigen van H. H. Ambtenaren en Officieren, dat hunne Gouden- en Zilveren Borduursels kunnen worden schoongemaakt als nieuw, zonder het Laken te beschadigen, terwijl het Borduursel jaren even mooi blijft.

L. KUIJK,

(6331) *Bazar-Baroe, Batavia.*

Allsopp's Pale Ale,

TIFFREY'S EDINBURGH ALE,

MAZETTI'S ALE & PORTER,

Heele en halve Flesschen.

(6299) ABEELEN DENNISON & Co.

S. W. VAN HOGEZAND Jr.

STADHUISPLEIN.

Ontvangen per het schip *Jacob.*

Puik Puike Nieuwe

HARING.

(6319)

Pas Ontvangen:

Engelsche Regen- of Bendy- en Wagenjassen á . . . *f* 26.---

Dito sluitende dikke Jassen voor Paardrijden of voor Koetsiers à *f* 10,--- contant.

(6350) ABEELEN, DENNISON & Co.

Pas ontvangen:

2 nette solied bewerkte Hollandsche

Boerenwagens,

met Veren en Oliebussen, lederen Tent en bekleedsel.

(6365) CASSALETTE & Co.

Gezuiverde

KLAPPER-OLIE,

eerste qualiteit.

(6334) ABEELEN, DENNISON & Co.

THÉATRE FRANÇAIS DE BATAVIA.

Avec la permission de Mr. le Résident.

VENDREDI, 27 Janvier 1860.

5me Représentation du 3me mois de l'Abonnement.

DON PASQUALE,

Opéra en 3 actes de Donizetti.

LUNDI, 6 Février.

Au bénefice de Mr. et Mad. GUILLE:

1re Représentation de

MARIE de RUDENZ,

Grand Opéra en 4 actes et 6 tableaux, musique de Mr. *Guille de St. Simon*, premier et deuxième Chef d'Orchestre du Théâtre.

Le Spectacle commencera à 7½ heures précises.

A l'étude pour le troisième mois de l'Abonnement:

ZAMPA, L'AMBASSADRICE et LE NAUFRAGE DE LA MEDUSE.

VAN KINSBERGEN,

(6332) *Directeur-Gérant.*

PUIK INDIA PALE ALE,

hier getapt, door

(6315) JOHN PRYCE & Co.

Pas Ontvangen van Parijs:

EEN GROOT FACTUUR

PRACHTIGE SPIEGELS,

Medaillons Spiegels, Schilderijen,

in verschillende grootten, met **SUPPORTS**, geëncadreerd naar den laatsten smaak.

(6323) A. BEDIER.

Engelsche

PICKLES, (Zuren),

ZALM EN CARROTS.

Bij

(6300) ABEELEN, DENNISON & Co.

Bij *A. BEDIER* ontvangen en uitgepakt:

prachtige

ALCATIEVEN en TAFELKLEEDEN,

Verlakt en Maroquin Leder.

(6324)

ENGELSCHE PLEETE

BENDY- EN WAGENTUIGEN.

(6298) ABEELEN, DENNISON & Co.

J. ROSENBOOM,

(RIJSWIJK).

Pas ontvangen:

EEN KEURIG FACTUUR

LAKENS, TRICOT,

Vesten-Stoffen, Borduursels, Gallon,

en verdere artikelen voor **Officieren** en **Ambtenaren;**

NIEUW ASSORTIMENT

Hemden, Dassen, Boorden,

ZIJDE- en GLACÉ-HANDSCHOENEN, Zwarte en gekleurde ZIJDEN JASSEN, benevens

artikelen voor Reizigers,

(6360) enz.

Handelsdrukkerij. — W. BRUINING.

Verkrijgbaar:

KANTOOR-ALMANAK

voor 1860.

Gedrukt in 3 kleuren.

Opgeplakt	*f* 1,50
Onopgeplakt	" 1,—

Nederlandsch-Indische

ZAK-ALMANAK

Prijs *f* 2,—. Franco per post *f* 2,50.—

Mede verkrijgbaar bij BLOK & RUZETTE te Cheribon, en GEBR. GIMBERG & Co. te Sourabaya.

(6352)

LET WEL.

Engelsche Reiswagens

gemonteerd, d. i. compleet met overdekte Voorkap, Achterbak voor Bedienden, insgelijks overdekt, ook **TROMMELS** voor het bergen van goed, en van alles voorzien, voor dadelijk gebruik.

Bij

ABEELEN, DENNISON & Co.

slechts à contant. (6297)

TE KOOP het Huis

op Tana-Abang,

bewoond door en toebehoorende aan

(6354) H. J. LION.

BRANDON & Co.

berigten bij deze, dat zij eene overeenkomst hebben gesloten met den heer

H. CHASTEL,

van ROTTERDAM,

tot het **confectioneren** van

Heeren Kleedingstukken,

en alles wat tot dat vak behoort.

Den heer H. CHASTEL, in de laatste tijden **Parijs** en **Londen** bezocht hebbende, heeft de nieuwste elegantste en confortabelste modellen medegebragt, alsmede de fraaiste en fijnste LAKENS, superfijne SATIN DE LAINE en TRICOT, en eene prachtige keuze der nieuwste VESTENSTOFFEN en HEEREN MODE-ARTIKELEN.

De Heer H. CHASTEL blijft zich occupéren in het

Magazijn op Rijswijk.

(6351)

TE KOOP het Woonhuis,

van den Ondergeteekende, Tana-Abang, Oostzijde, vroeger bewoond door den Heer *Stok.*

(6353) A. KINDER DE CAMARECQ.

TE KOOP of TE HUUR

een ruim en aangenaam gelegen **HUIS** op Goenong Saharie met flinke bijgebouwen, Logeerkamers, enz.

Adres letter **Y**

6295) LANGE & Co.

Wordt te Koop aangeboden,

het zeer net en welgelegen **Huis** op Noordwijk, vroeger bewoond door den Heer *C. Pieck.* Informatiën te bekomen in het Hôtel der Nederlanden bij den Eigenaar *P. Zwager.* (6316)

Wordt te huur gevraagd

een Huis,

in de nabijheid van het **Koningsplein**, tegen eene huurprijs van *f* **80,— à 120,—** 's maands. Adres onder lett. **R. H.** aan het Bureau dezer Courant. (6338)

Op Dingsdag 31 Januarij aanstaande:

zal ten Kantore van den fungerenden Notaris te Meester Kornelis, **N. D. Lammers van Toorenburg**, in het openbaar aan den meestbiedende worden verhuurd:

Het Land PONDOK KLAPPA, gelegen tusschen Meester Kornelis en Bekassie.

De voorwaarden liggen ter lezing ten Kantore voornoemd. Gading hebbenden zullen twee solide borgen moeten voorbrengen. (6312)

De geannonceerde **Verhuur** van het Land **Pondok Klappa**, zal plaats hebben op den 31 Januarij aanstaande, ten 10 ure 's voormiddags, en de huur eindigen op Ult. Junij 1866.

De fungerende Notaris,

(6359) N. D. LAMMERS VAN TOORENBURG.

Wissels op Holland.

Bij

(6310) B. KOPERSMIT & Co.

Wissels op Nederland

bij

(6252) REIJNST & VINJU.

Wordt Gevraagd:

100,000 GULDEN

op eerste hypotheek.

Adres BUREAU dezes. (6325)

GEVRAAGD:

een bekwamen

MACHINIST,

voor de Suikerfabriek **KLALING**, Residentie **Japara.**

Adres bij den Heer VAN LEER, Administrateur der Fabriek, of bij

(6296) DORREPAAL & Co., Samarang.

Een Nederlander van middelbare leeftijd van beroep Zeeman, wenschte zich geplaatst te zien als opziger bij eene landelijke of andere onderneming; des verkiezende zal hij zich ook met de geschikte administratie belasten.

Adres bij de **Uitgevers dezes**, letter B. S. brieven franco. (6327)

Een

NEDERLANDER,

sedert eenige jaren in den HANDEL op Java werkzaam, Boekhouder en Correspondent voor de vier gebruikelijke Talen, zoekt **eene plaatsing** in een HANDELSHUIS. Informatiën kunnen op aanvrage worden geproduceerd.

Adres Lett. A. Z. bij den Boekhandelaar

(6311) H. M. VAN DORP.

Aan eene Dag- en Kostschool op eene der hoofdplaatsen vraagt men eene

Secondante,

tegen billijke voorwaarden.

Adres in Persoon of per franco Brieven bij

L. BRAS,

(6339) *Kostschoolhouder op Molenvliet.*

Wordt Gevraagd:

een Geneesheer voor Billiton.

Adres bij

(6342) REIJNST & VINJU.

NOTICE

is hereby given, that Capt. **GEORGE BATTEN**, has resumed his duties as **Surveyor of Shipping for Lloyds and for the Eastern Marine Insurance-Company.**

MACLAINE, WATSON & Co.

BATAVIA, 25 January 1860. *Agents.*

(6366)

Let Wel!

De Ondergeteekenden, Horologiemakers, bij de Sluisbrug eene Winkel geopend hebbende tot **het repareren van Horologiën**, bevelen zich in de gunst van het geachte Publiek aan, belovende eene prompte en civiele bediening.

(6301) GEBR. HELDENBRANDT.

S. W. van Hogezand Jr.

gewezen deelgenoot der firma S. B. VAN KLEEFF & Co.,

eeft de eer bekend te maken, dat hij eene

TOKO heeft geopend

tegenover het Stadhuisplein,

en beveelt zich aan in de gunst van het geachte Publiek.

BATAVIA 3 *Januarij* 1860. (6289)

Het Kantoor

van den Notaris Mr. **A. M. MEERTENS**, is op de **Groote Rivier**, naast het Kantoor van de Heeren **Engelhard & Co.** (6337)

Door het spoedig vertrek der Land-mail belet geworden zijnde, om persoonlijk afscheid van onze goede Vrienden te nemen, doen wij zulks bij deze.

Aan boord van de Stoomboot *Palembang*, reede *Batavia*, 24 Januarij 1860.

J. J. MIJNSSEN.
J. A. STOK.
(6336)

AAN OUDERS EN VOOGDEN

Van meer dan eene zijde is den ondergeteekende ter kennis gekomen, dat van het laatste *Verslag van den Staat van het Schoolwezen in Nederlandsch-Indië, afgesloten onder ultimo* 1858, gebruik wordt gemaakt ter bevestiging van gezegden, welker strekking gemakkelijk is te raden.

Hoe afkeerig ook van Instituteurs-Advertentiën, en ofschoon overtuigd, dat de bloei eener school niet afhangt van het oordeel van dezen of genen, acht de ondergeteekende zich echter thans verpligt te verklaren, dat genoemd Verslag, ten aanzien zijner inrigting, eene onjuistheid bevat.

Hij werd, toen een der heeren Commissarissen voor de partikuliere scholen in dat jaar zijne school bezocht, niet door *een*, zoo als daar wordt gemeld, maar door *drie*, in Europa geëxamineerde onderwijzers bijgestaan, gelijk dit ook *thans het geval is.*

De ondergeteekende vertrouwt dat de bedoeling met welke men zich op voormeld Verslag beroept, door deze toelichting wel verijdeld zijn.

BATAVIA, 19 Januarij 1860.

(6307) VERHULP.

VERLOREN.

Gaande van de **Boom** tot aan **Djambattan Boesoek**,

een Portefeuille,

inhoudende eenig geld en papieren. Die dezelve teregt brengt bij den Uitgever dezes, kan desverkiezende op eene goede belooning rekenen. (6320)

Bataviaasch

HANDELSBLAD.

Heeren inteekenaren op het BATAVIAASCH HANDELSBLAD worden beleefdelijk verzocht, hun abonnement voor het Eerste halfjaar 1860 bij tijds te verlengen, ten einde van de geregelde toezending van het blad verzekerd te zijn.

Aanvragen om nieuwe abonnementen worden eveneens bij tijds verzocht, ten einde de oplage daarna te kunnen regelen.

Prijs per halfjaar.

Voor Batavia	*f* 12,50.
" Java	" 15,—.
" de Buitenbezittingen	" 17,50.
" Nederland	" 22,50.

De Inteekening en storting der gelden, alsmede voor Advertentien voor dit Blad kan ook geschieden:

te Cheribon bij de heeren **Blok & Ruzette**, en
te Samarang bij de heeren **Soesman & Co.**,
te Soerabaya bij de heeren **Le Roy & Co.**,
te Pasoeroean bij de heeren **Weijermans & Co.**,
te Madioen bij den heer **G. A. Hogenraad**,
te Padang bij den heer **R. H. van Wijk Rz.**, en
op de Buitenbezittingen aan de kantoren der stoombooten van den heer **W. Cores de Vries.**

De Uitgever,

(6355) W. BRUINING.

BATAVIA, 23 *November* 1859.

Bataviaasch Handelsblad.

MAIL-EDITIE.

Inteekenaren op de *Mail-Editie van het Bataviaasch Handelsblad*, die hun abonnement voor het jaar 1860 wenschen voorttezetten, worden verzocht, daarvan ten spoedigste mededeeling te doen aan den Uitgever, ten einde voor de geregelde verzending van hier zorg te kunnen dragen.

DE INTEEKENING GESCHIEDT:

Te *Batavia*, bij den Uitgever **W. Bruining.**
" *Cheribon*, bij **Blok & Ruzette.**
" *Samarang*, bij **Soesman & Co.**
" *Soerabaya*, bij **Le Roy & Co.**
" *Passoeroean*, bij **Weijermans & Co.**
" *Madioen*, bij **G. A. Hogenraad.**
" *Padang*, bij **R. H. van Wijk Rz.**
Op de *Buitenbezittingen*, aan de Stoomboot-Kantoren van den Heer **W. Cores de Vries** en
voor *Nederland*, bij **M. Wijt & Zonen**, te Rotterdam.

DE PRIJS VOOR EEN JAARGANG IS:

Aan de Drukkerij te ontvangen	*f* 20,—
In Europa, franco Marseille of Southampton	" 25,—
" " " Triëst	" 27,50

Enkele nummers kunnen **niet** worden verstrekt. (6356)

Oost-Indische Zee- en Brand-Assurantie Maatschappij (kantoor Batavia).

Algemeene Vergadering van Deelhebbers ten Kantore der Maatschappij, op Maandag, den 6 Februarij aanstaande des middags ten 12 ure, ter verificatie der Boeken en Balans, afgesloten onder Ulto. December 1859, en tot het benoemen van eenen Commissaris *ad interim* ter vervanging van den heer J. J. Mijnssen, die als zoodanig op zijn verzoek is afgetreden.

De Directeuren,
G. SUERMONDT.
A. R. J. CRAMERUS.

BATAVIA, 21 Januarij 1860. (6335)

Nederlandsch-Indische Escompto-Maatschappij.

Namens het Algemeen Bestuur, wordt aan Belanghebbenden kennis gegeven, dat ter Algemeene Vergadering van Heeren Deelhebbers op heden

a. de Balans, zoo als die ter visie heeft gelegen, is goedgekeurd en gearresteerd, en het dividend bepaald op 8¼ pCt. of *f* 82.50 per aandeel, waarover dagelijks ten Kantore der Directie tegen quitantie kan worden beschikt.

b. Tot Gedelegeerden zijn gekozen de Heeren
T. AMENT,
G. SUERMONDT en
E. ZORN;

c. Tot Mede-Kommissarissen de Heeren
D. T. PRYCE en
D. J. BIJLEVELDT.

TIEDEMAN & VAN KERCHEM,
Directeuren.

BATAVIA,
20 *Januarij* 1860. (6308)

Houders van Cognossementen over onderstaande Goederen, aan Order geconsigneerd uit *Liverpool*, met het Bremerschip *Rubens*, Kapitein *H. Sollenborn*,

gelieve zich bekend te stellen bij de Ondergeteekenden:

C/B 1149, 1182, 1185, 1193, 1198, 1233/1234, 1236/1237 } 9 manden Aardewerk. } Afgeladen door *Wm. Coltart Son & Co.*

J B 1/2 2 manden Aardewerk, dito.
G H 1/7 7 " " dito.
R/A 1/10 10 kisten Manufacturen, *Willink & Bushby.*

Deze Goederen zijn bestemd voor Batavia en Sourabaya.

(6303) TOLSON, HUNT & Co.

STOOMBOOT OENARANG

Het tegen Zondag 22 dezer aangekondigd vertrek van bovengenoemd stoomschip, geen plaats kunnende hebben is het vertrek van hier viâ Cheribon naar Samarang en Soerabaija, thans vastgesteld op

Vrijdag 27 dezer,

des morgens ten 8 ure precies.

De Agenten,
(6326) LANDBERG, BEZOET DE BIE & Co.

Het Stoomschip Padang,

Kapitein A. GUYOT,

vertrekt op Zaturdag den 28 a. s.,

via Bencoelen naar Padang.

Informatien bij
(6362) W. CORES DE VRIES.

HET STOOMSCHIP

BATAVIA,

Kapt. NEIJTS,

vertrekt Zondag den 29 dezer,

naar Samarang en Soerabaya.

Informatien bij
(6363) W. CORES DE VRIES.

Gelegenheid tot vertrek naar SOERABAYA,

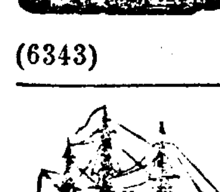

per ZEPHIR,

kapitein de Vries, om spoedig te vertrekken.
Adres bij
(6343) REIJNST & VINJU.

Naar Sourabaya en Macasser

wordt Passage aangeboden met het nette en zoo voortreffelijk voor Passagiers ingerigte Ned. Ind. Barkschip

JOHANNA ELISABETH,

Kapt. van Hien, om Zaturdag den 28 Januarij te zeilen.
Informatien bij

de Agenten,
(6333) P. LANDBERG & ZOON.

Gelegenheden naar Nederland

met Schepen der heeren

A. van Hoboken & Zonen.

Aanwezig in Indie:

ROTTERDAM, kapt. Poort, } vertrekken van Batavia omstreeks medio
CORTGENE, kapt. Dunlop, } Februarij.
TWEE ANTHONIJS, kapt. van Rijn van Alkemade, vertrekt medio Maart.
ZEPHIR, kapt. de Vries, vertrek nog onbepaald.

Nog worden verwacht:

TRITON, kapt. Adriaans, } volgens laatste berigten
JASON, " van Buren, } van Rotterdam naar
MEDEAH, " Lourens, } hier vertrokken.

Aan boord van elk dezer schepen bevinden zich een geexamineerd Geneesheer en eene melkgevende Hollandsche Koe. Adres bij

REIJNST & VINJU te Batavia.
(6357) ANEMAET & Co. te Soerabaya.

Gouvernements-Besluiten Benoemingen, enz.

EXTRAKTEN *uit het Register der Besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië.*

BUITENZORG, den 18den Januarij 1860. (No. 1.)
(Staatsblad No. 5.)

Gelezen, enz.

De Raad van Nederlandsch-Indie gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Te bepalen, dat de kleine transportloonen, die vóór de invoering van het recepissen-stelsel organiek *in centen* waren bepaald of getarifeerd, thans, na de invoering van het nieuwe muntstelsel, weder met hetzelfde getal centen zullen worden betaald.

BUITENZORG, den 20sten aanuarij 1860. (No. 11.)
(Staatsblad No. 7.)

Gelezen, enz.
De raad van Nederlandsch-Indie gehoord;
Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Ten vervolge van de ordonnancie van 6 Julij 1859, (staatsblad no. 4.), vasttestellen het aan dit besluit gehecht model voor reispassen aan bedevaartgangers naar Mekka.

Ten Tweede: De betrokken hoofden van gewestelijk bestuur aan te schrijven, om op de passen, door hen uit te reiken aan personen, welke zich naar Mekka wenschen te begeven, bekend te stellen den naam van het schip, waarmede de reiziger vertrekt en zulks ook te betrachten ten aanzien van de passen, welke zijn afgegeven in binnen 's lands gelegene residentien en door den houder ter invulling behooren te worden aangeboden ter plaatse, van waar het vaartuig vertrekt.

Ten Derde: enz.
Afschrift, enz.

Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal:
De Algemeene Secretaris,
A. LOUDON.

REISPAS . . . . naar Mekka.

Doorloopend nummer.

Nummer van den pas.

De resident van . . . . verleent vergunning aan . . . . . . geboren te . . . . . laatst gewoond hebbende te . . . . . om zich te begeven, ter bedevaart, naar Mekka, onder gehoudenis om op plaatsen, waar een Nederlandsch consul of consulair agent gevestigd is, dezen pas aan denzelven ter visa aan te bieden, en voorts om bij terugkomst in Nederlandsch Indie zich onverwijld te melden bij bestuur der plaats (zijner of harer) eerste aankomst, en daar te doen afteekenen dezen aan (hem of haar) verleenden reispas, welke alsdan geldig zal zijn voor de verdere reis naar de plaats (zijner of harer) bestemming.

Om ter plaatse van vertrek uit Nederlandsch-Indie naar Mekka, door het betrokken bestuur op dezen pas aanteekening te doen houden, van het schip, waarmede dat vertrek geschiedt, moet deze pas aan genoemd bestuur worden aangeboden voor zoover dezelve elders mogt zijn verleend.

. . . . *De Resident van* . . . . .
den 18

Vastgesteld bij besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indie* van 20 Januarij 1860, No. 11 (staatsblad N. 7.)

Mij bekend:
De Algemeene Secretaris
A. LOUDON.

Civiel Departement.

Erkend en Toegelaten:

Krachtens magtiging des Konings, de heer *Henrij Anthon* jr., als consul der Vereenigde Staten van Noord-Amerika te Batavia.

Ontslagen:

Op zijn verzoek, eervol, als president en lid van het roomschkatholijke weeshuis-bestuur te Samarang *P. den Ouden*, onder dankbetuiging voor de door hem, als zoodanig, bewezene dienst.

Bevorderd:

Bij de Burgerlijke Openbare Werken.

Tot opzigters der tweede klasse, de opzigters der derde klasse *H. H. Haack van der Goes*, met aanwijzing van Neira (residentie Banda) tot standplaats, en *C. C. G. Dilloff*, met bepaling, dat hij ter hoofdplaats Samarang gevestigd blijft.

Militair Departement.

Ontslagen:

Op zijn verzoek, eervol, uit Z. M. militaire dienst, met behoud van regt op pensioen, de kapitein der infanterie *A. K. Camauer*.

Eervol, uit Z. M. militaire dienst, de 1ste luitenant der infanterie *H. J. Voorstad.*

Benoemd:

Tot kommies-expediteur bij de directie der genie (militair ambtenaar der derde klasse), de onlangs van verlof uit Nederland terug gekeerde militaire ambtenaar der derde klasse *F. C. van den Bergh*, thans op wachtgeld.

Verleend:

Een 2jarig verlof naar Nederland, aan den kapitein der infanterie *H. W. C. Manger.*

Bevorderd:

Bij het Wapen der Infanterie.

Tot majoors:

Bij het 9de bataillon, de kapitein *C. F. Koch*, van het 15de bataillon.

Bij het garnizoens-bataillon van Sumatra's Westkust en Onderhoorigheden (Sibogha), de kapitein *N. van Maas van Portengen*, van het 17de bataillon.

Bij de Militaire Geneeskundige Dienst.

Tot apotheker der 2de klsse, de apotheker der 3de klasse *H. Plasberg.*

Vrije en gedwongen arbeid.

Macculloch en ons kultuurstelsel.

Voorstel tot eene enquête en famille.

Macculloch spreekt in zijn *Commercial Dictionary* (Ed. 1844), (*) na de mededeeling van eenige cijfers, die tot Java's opbrengst betrekking hebben, over ons kultuurstelsel dit oordeel uit:

„De bovenstaande opgaven toonen aan, dat de opbrengst en handel van Java gedurende de laatste twaalf „jaren met eene snelheid zijn toegenomen, in elke andere kolonie, Cuba misschien uitgezonderd, onbekend. „En zoo de hulpbronnen en vermogens van dit edel „eiland tot hunne geheele volheid ontwikkeld worden, „is het onmogelijk te zeggen, hoeveel verder zijn handel zich nog kan uitstrekken. Het zoude ons bestek „te zeer overschrijden, en zelfs, al ware dit niet het „geval, ons tot ontledingen doen vervallen, voor dit „werk in geenerlei opzigt geschikt, zoo wij in eenig „naauwkeurig onderzoek traden omtrent de middelen, „waardoor de uitbreiding der kultuur op Java is te „weeg gebragt. Wij mogen echter kortelijk vermelden, „dat de opbrengst voor uitvoer voornamelijk voor rekening van het gouvernement wordt geheven, gedeeltelijk door bijdragen in *natura*, gedeeltelijk en voornamelijk door bijdragen in gedwongen' arbeid, aangewend tot die opbrengst. En zoo deze bijdragen niet „tot in het buitensporige worden opgevoerd, hellen wij „er toe over om aan te nemen, dat zij te gelijk de minst „schadelijke wijze zijn, waarop de inlanders kunnen „gedwongen worden hunne belastingen te betalen, en „de meest voordeelige voor het gouvernement. Het is, „vreezen wij, ijdel te onderstellen, dat de nijverheid, „aan zich zelve overgelaten, immer bloeije in een land „gelijk Java, waar de behoeften zoo gering zijn en zoo „gemakkelijk bevredigd worden, of waar het klimaat „van alle inspanning afkeerig maakt. Ongetwijfeld kan „men van het stelsel van gedwongen arbeid ligtelijk „misbruik maken en het doen verkeeren in een werktuig van alles vernietigende dwingelandij, maar zoo „lang het met gematigdheid en oordeel wordt toegepast, „zijn wij genegen naar alles, wat wij vernemen, te gelooven, dat het verkieslijker is boven elk ander stelsel, tot heden voor de ontwikkeling der hulpbronnen „van keerkrings-gewesten aangeprezen. (Zie voor verdere opmerkingen over dit onderwerp de geleerde en „doorwrochte *Dissertatio Historico-Politica* over de „Nederlandsche Oost-Indische Compagnie, door van „Lijnden, uitgegeven in 1839, bl. 161—171.)"

Men lette op, dat deze woorden geschreven werden in een tijdstip, toen het kultuurstelsel, door den grooten van den Bosch bestemd om als overgangsmaatregel te dienen, nog in zijn' bloei was en zoovele ellende niet had voortgebragt als later in Demak, Grobogan, Kadoe, Baglen, Banjoemaas en elders heeft geheerscht.

Het is opmerkelijk, dat de behoudsmannen tegenover hunne tegenpartij, die gaarne op Michel Chevalier en andere staathuishoudkundigen steunt, zich nooit op den prins der Engelsche œkonomisten hebben beroepen.

Wij zijn voor vrijheid, maar nog meer voor waarheid. Wij hebben daarvan een bewijs willen geven door een gezag aan te voeren, dat in veler oog de schaal naar de zijde der Regering zal doen overslaan.

Het vraagstuk van vrijen arbeid is echter zijne oplossing nog niet nabij. Wat bovenal ontbreekt, is de kennis van feiten. De oogst hiervan is nog zeer schraal, Letten wij slechts op de mededeelingen der voorstanders van vrijen arbeid in de Tweede Kamer. Men weet op bijna niets anders te wijzen dan de vrije tabaksteelt in Rembang, Kedierie en Pesoeroean, ongeveer 3000 bahoe's partikulier suikerriet in Cheribon en 500 bahoe's in Madioen. De behoudsmannen stellen op zegevierenden toon tegenover die 3500 bahoe's van den vrijwilligen aanplant 35000 bahoe's van den gedwongen.'

De Regering zal wel niet bereid worden bevonden al de uitkomsten der vrije kultuur mede te deelen. Zij heeft zelfs niet kunnen goedvinden in het Naamregister de planters te noemen, die den moed hebben gehad met eigene middelen eene mededinging tegen de tabakskontraktanten te openen. Velen vreezen immer, dat de inlanders de Nederlandsche dagbladen lezen. Bij eene goede staatkunde, die het licht niet schuwt, behoeft men geene openbaarheid te duchten. Maar men zij gerust. De inlander stelt weinig belang in dat couranten-geschrijf. Hij leest liever iets uit Damar Woelan of Sekèndèr. Doch velen hunner bezitten het Naamregister, waarin de jongste kommies der onbeduidendste afdeeling met naam en rang wordt ten toon gesteld, maar waarin de vrije, onafhankelijke planter of suikerfabrikant de eer eener bijzondere vermelding onwaardig wordt gekeurd. Uit zulke weglatingen verraadt zich de gezindheid der Regering, hoe geheimhoudend zij ook zij; eene gezindheid, die weinig geschikt is om den inlander achting in te boezemen voor mannen, die zedelijk minstens even hoog staan als zij, die met behulp van gedwongen arbeiders en rentelooze voorschotten een gemakkelijker leven in ruimeren overvloed slijten.

Er is slechts één middel om het vraagstuk, waarvan Java's toekomst afhangt, tot eene oplossing te brengen, namelijk een verhoor, waarin al de getuigen voor en tegen den gedwongen arbeid hunne stem verheffen. Wij zijn bereid al die getuigenissen te verzamelen en op te teekenen. Wij verlangen geene mededeeling van de namen der getuigen. Een pseudoniem is voldoende. Elke onjuiste voorstelling kan binnen veertien dagen door middel van den post worden gelogenstraft. Men onthoude zich van allen hartstogt, van woordenpraal, zelfs van epitheta en subjectieve oordeelvellingen. Men zij eenvoudig, opregt en waar. De welsprekendheid der cijfers alleen moet later het vonnis doen slaan. Men onthoude zich zooveel mogelijk van rhetorischen tooi. De welsprekendheid — zeide de welsprekendste der Romeinen — pleegt verraad jegens het gezond verstand. De ware welsprekendheid — zeide Pascal — spot met de welsprekendheid. Alleen geve men op — gelijk de heer ten Cate zich uitdrukt — redenen van wetenschap. Men deele mede met welk gezag men spreekt. Men zegge dus openhartig: „Ik ben b. v. suiker-kontraktant; ik heb een aandeel in een tabakskontrakt" enz. Wel is waar doet zulks weinig tot de kracht van het betoog af, maar het zal den doorgaans oppervlakkigen lezer naauwer doen toezien op de juistheid der redeneringen. Zoo werd van eene onlangs uitgekomene brochure en haren schrijver door een' geestig opmerker zeer juist gezegd: „Ach! hij heeft een pleidooitje voor zijne suiker- en tabakskontranten geschreven." Ieder, die in handel, landbouw en nijverheid belang stelt, kan hier eene dienst bewijzen. Moge niet de gewone traagheid van pen onzer landgenooten ons plan in duigen doen vallen! Ieder, die Java lief heeft, heeft belang bij de waarheid, die alleen uit deze *enquête en famille* aan het licht kan komen. Zoo zij, die geheel of gedeeltelijk met eigene middelen werken — tabaksplanters in Rembang, Soerabaja, Pesoeroean, Besoekie en Kedierie, suikerfabrikanten in Samarang en Kadoe, suikerkontraktanten in Cheribon, Rembang en elders, koffijplanters in Samarang, landheeren in Batavia, Krawang, Buitenzorg, enz., landhuurders in de vorstenlanden, huurders van woeste gronden, enz.; — indien de ambtenaren, die den vrijen aanplant hebben aangemoedigd en beschermd, gelijk menig ambtenaar in Rembang, dien wij kennen — zoo deze allen uit den schat van hunne ondervinding en wetenschap eene kleine bijdrage aan ons blad doen toekomen; zoo de eersten daarvan een orgaan maken voor hunne klagten over opentlijke of stille tegenwerking, over tegenwerking uit overtuiging of uit belangzucht; zoo zij ons de voor openbaarmaking vatbare bijzonderheden hunner inrigtingen willen mededeelen; zoo zij ons de middelen doen kennen, door hen gebezigd om tot vrijen arbeid te geraken, zoo als o. a. het werken op taak; zoo zij ons vergunnen aan de analysen van dagelijks verrigten arbeid en van den daartoe noodigen tijd meer algemeene bekendheid te geven, — zullen hunne tegenstanders, de kontraktanten en kultuurpercenten genietende ambtenaren, die hunne inkomsten door vrijen arbeid bedreigd wanen, en zij allen, die ter goede trouw den Javaan voor vrijen arbeid en ontwikkeling onvatbaar achten, uit zelfbehoud en uit overtuiging spoedig genoeg hunne stem verheffen, en binnen een paar jaren zal de sluijer, die nu nog gedeeltelijk over de waarheid ligt uitgespreid, zijn weggerukt.

S. E. W. ROORDA VAN EYSINGA.

(Wordt vervolgd.)

(*) In de uitgave van 1849 herhaalt hij dit oordeel, zoo ons geheugen ons niet bedriegt. Latere uitgaven kwamen ons niet onder de oogen.

Een militair adviseur aan het Departement van Koloniën.

Onder dien titel leest men het volgende in een aan de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* ingezonden stuk:

Wanneer er in de regerings-machine gebreken zijn, die door de pers te veelvuldig aangetoond en te duidelijk omschreven zijn om ze langer voor het publiek te kunnen verbloemen; wanneer de wetenschap technische verbeteringen leert aanbrengen, die den gang der machine gemakkelijker maken en versnellen, verbeteringen, die iedereen in het oog vallen en door niemand meer verloochend kunnen worden, — dan is het reeds opvallend genoeg, hoe langzaam en schoorvoetend er toe overgegaan wordt, om die ten algemeenen nutte aan te wenden; dan heeft het dikwijls het aanzien, alsof men opzettelijk van afgedwongen wijziging een verkeerd gebruikt maakt.

Het onnatuurlijke eener behandeling van *militaire* zaken door *civiele* personen is duizendmaal door de pers aangetoond. De wering van officieren van het min. van Koloniën, de abnormale toestand van een burger ambtenaar aan het hoofd van het Indisch leger op dat ministerie, is tot nog toe onwrikbaar volgehouden, niettegenstaande de noodzakelijkheid eener verandering klaar is als het zonnelicht. De pers, aan zulke hardnekkigheid ongewoon, verloor bijna den moed, en wees een' zijweg aan, die den ambtenaar wel aan het bestuur van militaire zaken liet staan, maar hem in toom liet houden en controleren, die hem terug kon houden van al te on-militaire vergrijpen en verhandelingen.

Die maatregel scheen meer in den smaak te vallen, want *eindelijk* is men overgegaan tot het benoemen van een militairen adviseur voor Indische zaken. De keus uit personen voor die betrekking geschikt, was groot. Holland is rijk aan Indische officieren (circa 400), die na een lang verblijf in Indie hunne haardsteden weder opzochten en gaarne hunne diensten aan het land *blijven* wijden, bijaldien zij daarvoor slechts hun geboortegrond niet meer behoeven te verlaten. De keus wordt moeijelijker, maar is nog ruim, wanneer men zich bepaalt officieren te kiezen, die de behoeften van het leger leerden kennen. Maar die keus is *unique* en onbegrijpelijk, wanneer die valt op een officier, die bijna even vreemd is aan militaire Indische kennis en ondervinding, als de ambtenaar zelf aan het hoofd van het Ind. leger op het ministerie.

Wij vragen een ieder, of een officier, wiens geheele Ind. loopbaan zich bepaald heeft tot het fungeren als intendant der gouvernements-hôtels en adjudant aan het hof van den gouv.-generaal, slechts afgebroken door de vervulling van een residentspost en gevarieerd door reizen over Java en Madura als inspecteur der schutterij, de geschikte persoon is, om door *militaire* talenten als adviseur voor een geheel leger op te treden? En eindelijk vragen wij, of iemand, die nooit in het leger diende, in staat is het leger te kennen? (1)

(1) De benoemde adviseur is de gepensioneerde luitenant-kolonel Vertholen. Zoo hij aan de kanonnen evenveel zorg wijdt als aan de meubelen voor den Gouverneur-Generaal, kunnen wij nog dikwerf het drama der *Medusa* zien opvoeren. *Red.*

Batavia.

☞ Bij het ter perse liggen dezer Courant, was de verwacht wordende Landmail aan het opstoomen.

Volgens den *Straits Times* zijn wij met Nieuwejaar eene nieuwe era van hervormingen ingetreden. Onder de voornaamste verbeteringen in het bestuur behooren:

1. Een reglement voor de bank, dat bijna iedereen ten hoogste voldoet.
2. Het geheel *herbouwde* Gymnasium Willem III.
3. Verhooging van traktement voor leger en ambtenaren, zoowel Inlanders als Europeanen.
4. De verpligting voor ieder Euroreaan van 150 of meer gulden traktement, om op de Javasche Courant in te teekenen.
5. Het voorschrift om alle koperen en ijzeren gereedschap te vertinnen.

De Straits Times vergeet de brood- en vleeschzetting, en meer dergelijke hervormingen, te veel om gedétailleerd te worden (vendutie-term.)

Het stoomschip *Padang* van den heer Cores de Vries kwam eergisteren met den ingenieur der rijks telegrafen, den heer Groll, aan boord, terug. De telegraafkabel blijft stom. Men stoomde 25 mijlen van hier noordwaarts, hakte den kabel door en telegrafeerde naar Muntok, maar kreeg geen antwoord. Men telegrafeerde naar Batavia. Dezelfde welsprekendheid der stilte. Na drie dagen slovens en zwoegens, waarbij de heer Groll van zijn' gewonen ijver en belangstelling blijk gaf, keerde de *Padang* terug. Men vernam hier, dat er eene bijna onmerkbare werking van den stroom was waargenomen geworden.

De kabel schijnt bij de Lucipara's (150 mijlen) van hier en bij de Agniet-eilanden beschadigd te zijn. Anderen spreken van drie plaatsen. Weder anderen vertellen, dat hij gebroken is.

In stede van overeenkomstig den wensch des ministers spraakzaam te zijn, herinnert de kabel den Engelschen spreker uit den tijd van Robert Walpole, die gedurende zijn geheele leven slechts ééne redevoering in het parlement hield en daarom den naam ontving van *Single-Speech.*

Op den 22sten dezer is alhier ter reede gekomen het schip *Friesland*, gezagvoerder M. C. E. Mispelblom Beijer met een detachement suppletie troepen, sterk 100 onderofficieren en manschappen, onder kommando van den van verlof terugkeerenden kapitein der infanterie L. A. de Klerck, medegeleiders de 2de luitenants der infanterie H. K. F. van Teyn, H. A. Harms en W. J. Vervloet.

Dit detachement is den 19 Junij 1859 te Nieuwe Diep geëmbarqueerd en door aanhoudende ongelukken, ten gevolge van het slechte weder eerst den 23 dezer alhier geëmbarqueerd en des namiddags om 4 ure naar Weltevreden gemarcheerd.

Het detachement heeft zich gedurende die lange reis zeer goed gedragen, de behandeling en voeding aan boord is ook zeer goed geweest.

In de bestuurs-vergadering der Natuurkundige Vereeniging in Nederlandsch-Indie, gehouden den 12den dezer, is benoemd tot het gewoon lidmaatschap de heer H. Chevallier.

Banjoewangi. — Bij gelegenheid van het nieuwjaar zijn de vorsten van Boeleleng en Djembrana, op het eiland Bali, met een gevolg van ongeveer 150 hoofden en mindere personen naar Banjoewangi overgekomen, ten einde den adsistent-resident, gecommitteerde voor de zaken van Bali en Lombok, hunne opwachting te maken en bij de intrede van het jaar geluk te wenschen. Op den 5den Januarij zijn deze hoofden naar Bali teruggekeerd.

Palembang. — Volgens berigten van 30 December jl. zou Pirahoen zich zonder eenig gevolg in de nabijheid van zijne reeds meermalen geslechte talang Telok Kebajong ophouden.

De herhaalde excursiën, zelfs in den regentijd, waarbij de meest ontoegankelijke schuilhoeken zijn opgezocht, hebben ten gevolge gehad, dat de nog zwervende hoofden door hunne volgelingen zijn verlaten en weinig invloed meer hebben.

Den 24sten December is een sergeant met 24 bajonetten naar Soekameh gemarcheerd, ten einde eenige nog bekend gewordene op 10 à 12 palen afstands van die plaats gelegene talangs en koeboeans, van weêrspannigen te zuiveren.

Den 26sten December is een detachement naar Padang gemarcheerd, ten einde aan het civiel bestuur aldaar kracht bijtezetten, indien de nog onwillige bewoners der marga's Goemar Oeloe en Semidang, welke zich in bekend gewordene talang's ophouden, niet tot onderwerping wilden komen. Zij hebben echter reeds zendelingen gezonden.

Billiton. — Gedurende de maand December regende het zwaar en aanhoudend en heerschten hevige stormen.

In de mijnen werd overal gewerkt. Eenige tebat's zijn door de aanhoudende regens doorgebroken. Men was bezig met smelten.

Ter hoofdplaats was de rijst onder ultimo December 1859 *f* 7:— à *f* 7:50 de pikol.

Riouw. — Sedert het doorkomen der noordewinden hebben zich in de wateren der Karimon-eilanden, alwaar Z. M. schroefstoomschip *Samarang* eenen kruistogt heeft gemaakt, geene roovers meer vertoond.

De gezondheidstoestand der bezetting in Siak liet, in het laatst der maand December, weinig te wenschen over.

Wester Afdeeling van Borneo, — Volgens berigten tot ultimo December jl. werd de rust nergens verstoord. De padivelden stonden over het algemeen zeer gunstig. Zelfs

werden uit Pamangkal (Sambas) twintig koijangs rijst naar Singapoer uitgevoerd.

De prijs was aldaar *f* 3 à *f* 3½. Hooge waterstand, ten gevolge van hevige regens, en zware winden hebben hier en daar schade aangerigt.

Zuid- en Ooster-Afdeeling van Borneo. — In het laatste kwartaal van 1859 werden te Martapoera ingeënt 557 jongens en 482 meisjes, te zamen 1039 kinderen, waarvan bij 1019 de bewerking volkomen gelukte.

Uittreksel van het Kort Overzigt van de verrigtingen der Ingenieurs van het mijnwezen.

Wester-afdeeling van Borneo. — De put, dien men in het laatst van October te Salothong begon te zinken, had op den 28sten November eene diepte van ongeveer 15,6 Ned. el bereikt. Op die diepte begon men in den vasten graniet twee dwarsgangen te drijven, om het terrein nader te onderzoeken.

Gedurende den 16den en 17den November deed de ingenieur der 3de klasse R. Everwijn een togt naar de kleine Chinesche kampong Snaman, op ongeveer 3 uur gaans noordwaarts van Mandhor gelegen, met het doel om het gebergte Snaman te bezoeken. Van de kampong komt men in omstreekt 20 minuten aan den voet van het gebergte en heeft dan 1½ uur noodig om den hoogsten top te beken. Het gebergte bestaat uit klei- en zaadsteen. De kleisteen, van eene wit- en rood bonte kleur, komt vooral aan den voet van het gebergte zeer sterk ontwikkeld voor; hooger op vindt men eene voortdurende afwisseling van kleisteen-, kleizandsteen, zandsteen- en conglomeraatlagen, de laatste als weinig belangrijke tusschen-lagen.

Vroeger bestonden aan den voet van het gebergte en ook daarop een aantal goudontginningen, die thans bijna alle, als te weinig voordeel opleverende, verlaten zijn. Op het gebergte werkte men voornamelijk in de vaste rots; op den top komt zelfs eene plaats voor, waar uit de oppervlakte een gang is gedreven van 60 Ned. el lengte en 2 Ned. el breedte. Het schijnt, dat op de meeste werkplaatsen fijne goudhoudende aders van quarts en ijzerpijriet het hoofdgesteente doorsneden, en dat deze bij ontginninh nabij de oppervlakte eenige voordeelen opleverden, doch reeds op geringe diepte te arm werden. Op geene enkele plaats werd door den ingenieur Everwijn eene geregelde ader van eenig belang aangetroffen.

Bij het bezoek eener kleine goudontginning op ongeveer ½ uur gaans van Snaman werden door genoemden ingenieur in een diluvialen zandgrond, met een aantal quarts fragmenten eenige stukjes koperpijriet gevonden. De noodzakelijkheid van zijne tegenwoordigheid te Mandhor en de ongunstige weêrsgesteldheid lieten op dien oogenblik geen nader onderzoek van den omtrek toe, hetgeen hij zich evenwel voorbehoudt later uittevoeren.

Eiland Banka. — In het begin van November bezocht de adspirant-ingenieur P. H. van Diest enkele mijnen in den omtrek van de kampong Kebo, in welker nabijheid hij tin-aderstukken van een rijk gehalte aantrof.

Het werkvolk groef een put in de vallei der rivier Plawan. Niettegenstaande de zware regens gelukte het door groote inspanning de erts-laag te ontblooten, die door zwaarte (ruim 2 voet) en door rijkdom aan erts de gedane moeite wel beloonde en de ontginbaarheid dezer vallei bevestigde.

Benoorden, doch nabij den weg van Togeh naar Djamboe, niet ver van paal 18 van Buitenzorg, werd eene plaats onderzocht, waar gezegd werd, dat kolen voorkwamen, doch ook daar werd niets aangetroffen, dan eene kolen-klei, welke plantenafdrukken bevatte.

Tot dus ver werd slechts op twee plaatsen, te Parakantiga op Bolang en aan de Tjidomas op Djamboe, eene regelmatige koollaag aangetroffen. Zoo als zij daar werden bevonden, zijn zij wegens te geringe zwaarte en te slechte hoedanigheid van het dak en den vloer, niet met voordeel ontginbaar.

Het cokesgehalte der kolen van Parakantiga bedraagt slechts 39,74 pCt. en daarentegen beloopt het gasgehalte 47,87 pCt. zij bevatten 9,96 pCt. asch en haar specifiek gewigt bedraagt 1,29.

Boven de vorming, waarin de kolen worden aangetroffen, komt op verschillende plaatsen aan de Tji Kaniki en aan de Tji Doerian, kalksteen voor, die overal, waar hij werd ontmoet, is nagegaan en waaruit eenige fossielen zijn verzameld. De fossielen, welke zoodanig waren geconserveerd, dat zij bepaald konden worden, wijzen op het tertiaire tijdvak; zij bereikten hun maximum in de mioceen- en eoceen-vorming.

Dit onderzoek wordt voortgezet, zoodra de weêrsgesteldheid het zal toelaten en de voor het werk bestemde voorman Reiffert, te Buitenzorg zal zijn aangekomen.

(Jav. Cour.)

Samarang. Het is een buitengewoon maar aangenaam berigt, dat wij kunnen geven, dat jl. Vrijdag, onder de Godsdienstoefening van onzen zeer Eerwaarden Leeraar den Heer van der Meer van Kuffeler, de aanneming in de Christelijke Herv. Godsdienst plaats had van een gegoed Chineesch Handelaar, bij vele aanzienlijke personen hier gunstig bekend, en van eenen even gegoeden Arabier. Die plegtigheid werd bijgewoond door weinige, maar van de meest hooggeplaatste leden der gemeente, omdat er vooraf geene bekendheid aan was gegeven. Wij zijn in staat te berigten, dat zonder eenige pogingen tot proselieten-makerij, de overgang tot de Christelijke gemeente van vreemde Oosterlingen, waaronder zelfs nog Armenianen, spoedig belangrijk zal zijn. Eere dierhalve onzer geestelijkheid, om haar stil, standvastig en menschkundig werken, in den Evangelischen kring waarin zij leven.

(Sam. Adv.-Blad.)

Soerabaya, 14 Januarij. Zoo wij wel onderrigt zijn, is Donderdag morgen alhier per telegraam het besluit der regering bekend geworden, dat de Generaal van Swieten, opperbevelhebber van het Ind. leger, met al de op Boni zijnde troepen naar Banjermassing zou vertrekken, ter verdere tuchtiging der opstandelingen. Zoo deze tijding waar is, kan dit voornemen niet te veel worden toegejuicht.

Banjoemaas. Zag men in vorige jaren alhier den westmousson immer met vrees te gemoet voor de zware en veelvuldige bandjirs in de langs de hoofdplaats loopende Seraijoe rivier, waardoor gansche streken gronds werden weggeslagen, die zich weder op andere plaatsen nederzetten, zoodat men dikwijls in zeer geringen tijd bespeurde, dat de rivier vademen van haren gewonen loop was verwijderd, ten koste van den schoonen daar langs gelegen rijweg, aangenaam was het ons eenige maanden geleden te zien, dat door het bestuur maatregelen ter voorziening werden genomen.

Met rassche schreden zag men het werk dagelijks vorderen, onafzienbare steenmassa's verdwijnen en de meest nut belovende waterwerken verrijzen, groot was de belangstelling en van het bestuur en van den eerstaanwezenden Ingenieur, alles werd in het werk gesteld om het beoogde doel, de beveiliging van den zoo evengenoemden weg, te bereiken.

Aanhoudende zware regens, veroorzaakten ook dit jaar hooge en sterke bandjirs, die buiten de zoo doelmatig aangelegde werken weder onherstelbare schade zoude hebben aangerigt en zelfs de aan genoemden weg gelegene huizen in gevaar zouden hebben gebragt, terwijl thans aan de tegenovergestelde oever eene groote onbebouwde zandplaat voor een groot gedeelte is afgespoeld en zelfs de werken niets hebben te lijden gehad en alleen dagelijksch toezigt hebben vereischt.

Soerabaya, 18 Januarij. Als een blijk van den goeden geest, die er bij onze Marine heerscht, wordt gezegd, dat bij het vertrek van het Stoomschip *Suriname* voor Bandjermassing, vele officieren en een tachtigtal matrozen en mariniers, verzocht hebben, om op dien bodem te worden overgeplaatst.

(Soer. Courl.)

Frankrijk.

De erger dan nutteloze gewoonte der Fransche officieele pers om stelselmatig onaangename waarheden te onderdrukken, is juist door de dagorder van den generaal de Martimprey aan zijn leger, bij het sluiten van den veldtogt tegen de Marokkanen, aan het licht gekomen. Vóór eenigen tijd drongen geruchten tot Engelsche en andere bladen door, dat deze strijdmagt zwaar geteisterd werd door ziekte en pest. Al zulke verhalen werden door de Parijsche bureaukratie op rekening van de „kwaadwilligheid en onnaauwkeurigheid'' van vreemde korrespondenten gesteld, die slechts schrijven volgens de verantwoordelijkheid, die zij aan hunne geweters en bezoldigers schuldig zijn, en zonder die heilzame vrees van waarschuwing en inbeslagneming voor oogen. Terwijl de korstondige oorlog aan den gang was, luidde het geregelde naschrift in alle van regeringswege uitgevaardigde depêches: „de gezondheidstoestand der troepen is uitmuntend,'' en elk dagblad, dat gewaagd mogt hebben de waarheid te verkondigen en alzoo maatregelen tot verbetering van het lot der lijdende troepen uit te lokken, zoude groot gevaar loopen wegens een ''onjuist berigt'' te worden vervolgd. Het komt nu door de bekentenis van den generaal aan het licht, dat in de 20 dagen, welke de veldtogt duurde, het bijna ongeloofelijk getal van één vijfde der expeditionaire troepen aan ziekte stierf! (4000 op de 20000.)

— De vervolging van de Montalembert zal op zijn verzoek eenige dagen worden uitgesteld, omdat hij lijdende en tevens diep bedroefd is over het verlies van een' broeder, die als kolonel der jagers in de expeditie tegen Marokko stierf.

— Er is aan het hof te Compiègne een stelsel ingevoerd, dat sterk naar *parcenuïsme* riekt. Elke dame is verpligt iederen dag vier verschillende toiletten te dragen. Enkele dagen krijgen zij gratie en kunnen met drie volstaan. De uitnoodigingen zijn voor acht dagen, en in dien tijd mag niemand hetzelfde kleed twee malen aantrekken. Tel dit bij elkander op, en gij vindt een getal van 30 à 32 toiletten, die elke dame naar het hof moet medenemen. Onderstel eene moeder, die met hare dochter is genoodigd, of met twee dochters bij zich, zoo komt gij tot een total van 90 à 96 toiletten. De uitgaven voor elk toilet dooreen op 125 gulden stellende (ofschoon er bij zijn, die dubbel zoo veel kosten), zoo is iedere dame verpligt eene uitgave van ongeveer *f* 4000, en eene moeder met hare dochters eene van *f* 12000 te doen.

— Men zegt, dat toen keizerin Eugenie voor het eerst besloot te Compiègne zich op de planken te vertoonen, haar echtgenoot de Zwijger haar door gebaren te kennen gaf, dat hiervan niets kon komen. Maar het Fransche gezegde: *ce que femme veut Dieu le veut* (wat eene vrouw wil is alsof God het wil) bleek waar te zijn. Haren zin hebbende gekregen, verlangde zij, dat men een *proverbe* van Alfred de Musset zoude opvoeren. Men hield voor het onschuldigste stukje: „*Il faut qu'une porte soit ouverte ou fermée*'' (eene deur moet òf open òf digt zijn), maar toen het besluit zoude worden genomen, werd de opmerking gemaakt, dat de keuze gelach zoude verwekken, daar het geheele staatkundige gedrag van Frankrijk daarheen gerigt is de deur altijd half open en half digt te houden. Het scheen derhalve gewaagd aan het hof het eenige tooneelstukje te spelen, waarvan de titel kon beschouwd worden tegen den keizer en zijn bestuur te zijn gerigt. Het plan werd dus opgegeven.

— John Mitchell schrijft uit Parijs: „De inval van den keizer in Engeland is louter vrees van John Bull. Keizer Napoleon is geen roover; hij zoekt geen twist en verlangt evenmin onverwacht met paarden, voetvolk en dragonders Engeland te plunderen, de koopmanskantoren te verbranden en de bank te stelen. In het geheel niet. Maar zijn voornemen is, op eene eenvoudige, eerlijke (zoo het kan, vredelievende) manier Frankrijk te verheffen tot die alles beheerschende hoogte ter zee en te land, die de vorsten van Europa eenmaal onbereikbaar voor dit land wilden maken. Het heeft niets anders noodig: de ontwikkeling van Frankrijk zal de ondergang van Engeland zijn, en zoo Engeland of eenige andere mogendheid door ongeoorloofde middelen die ontwikkeling tracht te storen — *à la bonne heure!* Maar het komt op hetzelfde neder. Er zal oorlog zijn, maar vermoedelijk zal Engeland dien het eerst verklaren. Engeland zal het eerst zijn klaauw uitsteken en den guet-à-pens aanleggen — om zijn' gewonen Kopenhaagschen stijl te bezigen. Ik voorspel bij deze, dat Engeland nog eens de staatkunde van Pitt zal volgen, de beste allianties sluiten, die het maar kan en ter zee en te land op Frankrijk instormen. Want gij weet, het heeft genoeg hart.''

— Frankrijk vraagt van Sardinie eene schadeloosstelling voor de gemaakte oorlogkosten, van 60 millioen francs.

— De Fransche Minister van justitie heeft drie circulaires gerigt aan de regterlijke magt.

Volgens de eerste *mogen* de magistraats-personen geene gekleurde stoffen of zwarte dassen meer dagen; bij de tweede worden zij vermaand om niet in het publiek te rooken; de derde legt hun de verpligting op om de wettigheid van hun naam te staven, ook zelfs wanneer zij geen adelijken titel voeren.

— De *Morning Post* bevat eene dépêche uit Parijs, waarin gezegd wordt, dat Keizer Napoleon vertoogen tot Koning Victor Emanuel gerigt heeft, waarin hij zegt, dat zoo laatstgenoemde niet aan den prins van Carignan belet het regentschap te aanvaarden, hij de medewerking van Frankrijk zal verliezen en Piemont en het koninkrijk Italie in gevaar zal brengen.

Amerika.

Volgens een New-Yorksch dagblad bestaat het voornemen, te Buffalo een stoomschip te bouwen, dat 100 mijlen in een uur zal kunnen afleggen, en welks grootte schier elk denkbeeld te boven gaat. Het zou drie kwart mijl (4000 voet) lang, 73 en een halven voet breed en 62 voet hoog zijn. Om het schip in evenwigt te houden, zal aan weerszijden eene soort van vinnen ter lengte van 500 voet worden aangebragt. Het vaartuig wordt in afdeelingen gebouwd, zoodat wanneer ook een of meer gedeelten van het schip verloren gaan, het leven der passagiers geen gevaar loopt. Aan weerszijden worden 6 wielen, op 300 voet afstands van elkander, aangebragt.

Britsch-Indië.

Eindelijk is een millioen pond sterling toegekend aan hen, die door den opstand der Sipayers schade geleden hebben.

— De cholera woedt hevig in Beneden-Assam, Behar, Purneah, Katsjar.

De klerken, die buiten betrekking zijn geraakt ten gevolge der invoering van het drukken op de gouvernements-bureaux, hebben aan het opperbestuur vergoeding verzocht.

Zij die minder dan 5 jaren hebben gediend, ontvangen niets; zij, die tusschen de 5 en 10 jaren hebben gediend, krijgen drie, de oudere gedienden vier maanden traktement als een pleister op de wond.

— De uitvoer van koffij uit Ceylon gedurende het jaargetijde, dat den 10 Oct. j.l. eindigde, bedroeg 45.264 centenaars. De vermeerdering in 1851 was 26,949 centenaars boven het vorige jaar. Dit geeft eene vermeerdering van waarde over de twee jaren ten bedrage van £ 191,283. Voornamelijk heeft de Inlandsche koffij in deze vermeerdering haar aandeel. waarvan de teelt met rassche schreden toeneemt. Gedurende het jaar kwamen er in het geheel 25029 koelies aan, benevens 4690 vrouwen en 1427 kinderen. Gebrek aan handen blijft niettemin een bezwaar voor de kolonie. Vroeger of later zal men hierin vermoedelijk te gemoet komen door Chinezen in te voeren.

In hetzelfde tijdsbestek kwamen er 36,921 koelies op Mauritius aan, of een derde meer dan op Ceylon.

De rijstoogst is in dit jaargetijde in Pegu veelbelovend. De padie, vóór de laatste regens verkocht ad 125 ropijen de 100 manden, geldt nu slechts 45 en zal nog meer dalen.

Men zegt, dat kapitein Haughton op de Andaman-eilanden den getah-pertjah-boom heeft ontdekt.

De Radja van Kuppoerthulla, die onlangs een christenmeisje trouwde, heeft een zendelinggenootschap opgerigt, dat geheel door hem alleen zal worden ondersteund. Reeds zijn twee zendelingen daarbij in dienst. De radja heeft al de vooroordeelen zijner kaste afgeworpen, en leest ijverig in de Schrift om gedoopt te worden. Dit is het eerste voorbeeld van een' inboorling. die in zijne eigene staten eene zending opript en ondersteunt. Dhoeliep Sing gaf milde giften aan de Amerikaansche en andere zendingen.

— Bij den dood van kapt. D'Oyly, den kommissaris, werden de winkels en bazaars van *Thengoe* (Pegu) gesloten, als eene hulde van eerbied aan zijne nagedachtenis, en zoowel Birmahnezen als Karens betuigden hun diep leedwezen. Zijne pogingen om de Karens te beschaven en hen te bewegen hunne onderlinge oorlogen te staken en hunnen slaven de vrijheid te geven, waren even gelukkig als rusteloos.

— Het getal europesche soldaten in het presidentschap Madras, die hun ontslag genomen hebben en met 6 schepen onder 17 officieren zijn vertrokken, bedraagt 1330. Twaalf vrouwen en zestien kinderen volgen hen. Zij moeten vele kinderen en betrekkingen achtergelaten hebben.

— Het 19e. Verslag van het Bazelsche Evangelische Zendeling-genootschap beschrijft het werk van de 46 zendelingen en hunne vrouwen in westelijk Indie. Zij hebben 19 gemeente-scholen, bezocht door 285 knapen en 275 meisjes; 5 anglo-indische scholen, bezocht door 600 kweekelingen en 35 inlandsche scholen met 1460 knapen en 59 meisjes. Het opvoedingswerk breidt zich meer en meer uit onder de Badagas en de oorspronkelijke stammen der Neilgherries. Vier zendeling-stations hebben weverijen, waarin 50 weefgetouwen in beweging en 100 bekeerlingen aan het werk zijn. De drukkerijen te *Mangaloer* en *Tellisjery* bezigen ongeveer 30 drukkers, en verscheidene daar gevormde letterzetters worden door het gouvernement gebruikt. De meeste inlandsche handwerkslieden *worden op taak betaald; een veel beter stelsel dan dat van vaste dagloonen. [Mogte het gouvernement dezen wenk bij de dwangkultuur behartigen; het eenige middel, om den inlander de waarde van den tijd te leeren en den dwang te verligten. Alle partijen zullen er beter bij varen. Red.]*

— Sir Charles Trevelyan, gouverneur van Madras, stelt in eene nota omtrent de vaststelling eener circulatie van gouvernements-papier, voor: „dat de uitgifte door de wet beperkt worde tot drie milloen pond sterling; dat het zij zamengesteld uit gouvernements papier van verschillende waarden, maar in geen geval minder dan tien ropyen; dat deze noten of recepissen tot wettig betaalmiddel *(legal tender)* verklaard, en in alle Britsche kassen aangenomen worden, en tevens tegen ropyen verwisselbaar zijn in 's lands hoofdkassen van Calcutta, Madras, Bombay, Sinde, den Pandjab en Agra.''

Dit zoude 10 percent van het Indische inkomen zijn, of meer dan 2 percent van het bedrag der in het land in omloopzijnde spetie. Dewijl de ondervinding aantoont, dat de omloop van papiergeld nimmer tot de som van 14 millioen pond sterling kan dalen, wordt in Engeland geen deposito van een gelijkwaardig bedrag in spetie gehouden, maar circuleert het tegen een bepaald bedrag van andere waarborgen.

— Sir Bartle Frere heeft aan het gouvernement van Bombay een officieel verslag gezonden van de jaarlijksche kermis van Puttora in Sind, halfweg *Mierpoer* en *Omerkote* gehouden, ter eere van Puttora, Moersjed der Sodaas, Raipoets en Meywars. De Meywars gaan van *Marwar* en *Koetsj* in grooten getale met hunne familien op weg om er bij tegenwoordig te zijn. De kermis werd dit jaar bezocht door 11,000 personen, en 187 winkels werden voor den verkoop van goederen geopend; een grooter getal dan bij eenige vorige gelegenheid.

— De 41 europesche soldaten, die hun ontslag genomen hadden, maar zich hadden laten bewegen om voor een handgeld van £ 5 tegen China dienst te nemen, toen zij reeds op het punt waren met den *Alnwick Castle* naar het moederland te vertrekken, zijn als „onverbeterlijk slechte karakters'' teruggezonden. Het gouvernement was de handgelden en eenige duizende guldens aan ligdagen, wegens het aanhouden van den *Alnwick Castle* kwijt. De *Sehnsucht* der militairen in Bengalen en Madras naar het moederland is algemeen. Bijna ieder der soldaten van wijlen de O. I. Compagnie wil naar huis.

Een Indische strike.

— Terwijl sir John Coleridge, Lord St. Leonards, Lord Shaftesbury, de *Times* en anderen de wereld trachten te ontroeren met hunne beschouwingen over de *strikes* of stakingen van arbeid door de werklieden in Engeland, heeft een *strike* van veel geweldiger aard een' gewigtigen tak van den Indischen handel bedreigd, zonder de eer der algemeene aandacht te verdienen. De operatiën der Thee-Maatschappij in Assam zijn ernstig bedreigd door een' *strike* van zooveel beteekenis, dat men de krijgsmagt te hulp heeft moeten roepen. De werklieden van vier faktorijen vereenigden zich om verhooging van loon af te dwingen.

De eerste opentlijke demonstratie werd door de arbeiders der faktorij te Nazerah gedaan. Vroeg in den morgen van den 17den Oct. verzamelden zij zich voor de woning van den heer McIntosh, den europeschen direkteur, en vroegen, na een beuzelachtig verzoek, dat van de hand werd gewezen, verhooging van loon. De heer Mornay, vertegenwoordiger der Maatschappij, was in het huis en sloeg in haren naam den eisch af. De menschen trokken toen met bedreigingen naar huis. Den volgenden dag omringden zij, versterkt door eene aanzienlijke hoeveelheid werklieden der meest nabij gelegene faktorij, gewapend met dikke stokken, den heer McIntosh, en eischten op nieuw hooger loon of ontslag.

Gelukkig voor de Maatschappij was de kommissaris, kapitein Holroyd in de buurt. Hij was op het punt de rivier over te steken, toen de heer McIntosh zijne hulp inriep. Hij kwam daarop terug en de *Katsjaries*, met dat gemis van overleg, zoo gewoon bij een' oploop, begonnen tegen hem aan te dringen. Een hunner nam werkelijk een' zwaren steen op om hem aan te vallen, toen kaptn. Holroyd spoedig zijne hand greep en hem ontwapende. De Europeanen maakten zich met eenige moeite uit den weg en gingen hunne woningen binnen, gevolgd door de menigte, die er trachtte in te breken. De menschen verklaarden, dat zij gekomen waren, bereid om te sterven, maar, na eenige beraadslaging kondigden de agenten der Maatschappij hunne bepaalde weigering tot toegeven aan. Dit werd de menigte beduid door een' Mohurrir, die vooruitstapte om haar aan te spreken. De werklieden beschouwden zich, toen zij hem zagen, als overwinnaars, en sloegen onmiddellijk, als echte Aziaten, hunnen eisch van 4 Rop. en 8 annaas tot 6 en 7 ropyen op. Toegeven onder deze omstandigheden was onmogelijk, maar de agenten waren genegen in het andere verzoek, dat van ontslag, te treden. Ofschoon de menigte hierom hard geschreeuwd had, wilde zij die niet aannemen, en ging weder in eene dreigende houding naar huis.

Den volgenden dag, den 19den, liep er een gerucht, dat de werklieden van twee faktorijen besloten hadden het vraagstuk door geweld op te lossen, en in geval van nederlaag, door het vermoorden van de Europeanen. Kapt. Holroyd, die naar *Dibroeghur* was teruggekeerd, werd daarvan door een' renbode verwittigd. Hij handelde met besluitvaardigheid en geestkracht.

Vroeg in den morgen te *Nazerah* met 50 Sipayers en eenige *burkundazes* aankomende, beval hij al de koelies te monsteren. Zij werden toen ontwapend, al de belhamels gevat en de overigen in de gelegenheid gesteld hun ontslag te nemen. De menschen wilden echter in dienst bijven, verklaarden, nu zij de nederlaag hadden geleden, als echte Aziaten, dat zij ongelijk en over niets te klagen hadden. De werklieden van *Saltarauh*, die tot hunne hulp op marsch waren, werden onderweg ontmoet en eveneens ontwapend. Zij verkozen evenmin hun ontslag. Zes en twintig raddraaijers werden toen op de plaats verhoord, vijf vrijgesproken en een en twintig tot gevangenis voor meer of min korten tijd veroordeeld. De spanning verdween, en de arbeid ging zijn' gang als te voren.

De Assamsche Maatschappij is voor het oogenblik veilig, maar het voorval brengt een der ergste trekken van het Indische leven aan het licht. Er was niet de minste zekerheid van personen en eigendommen voor die industrieëlen. Er was geene politie, krachtig genoeg om de orde te handhaven. De persoonlijke onderdrukking van den oploop door kapt. Holroyd was een louter toeval, en zijne beslissende maatregelen, het moedig op zich nemen van alle verantwoordelijkheid nog toevalliger. In een ander distrikt zouden de faktorijen afgeloopen zijn vóór de komst der militaire magt. De Thee-maatschappij in Assam was, gelijk algemeen bekend is, gerust, dewijl zij hare zaken op Engelsche wijze doet, maar zoo zij voortaan eene gewapende wacht onderhoudt, wie zal haar veroordeelen?

De Maatschappij zal — hopen wij — deze gelegenheid te baat nemen om een onderzoek in te stellen naar de loonen, die zij uitkeert. Men beweert, dat zij weinig boven het minimum zijn, dat elders betaald wordt. De Maatschappij heeft regt op volle bescherming, maar hare werklieden kunnen evenzeer op vreedzame wijze aanspraak maken op een aandeel in de algemeene ontwikkeling van Bengalen. Den menschen behoorlijk te betalen, en hen te laten werken, gelijk men overal elders werkt, is, gelooven wij, de eenige praktische oplossing van het vraagstuk over den arbeid in Indië.

(Friend of India.)

China.

Volgens tijdingen van 5 Januarij, namen de Britsche authoriteiten krachtige maatregelen voor den ophanden oorlog. Er zijn officieren van het kommissariaat naar *Japan*, *Singapoer* en *Bombay* gezonden om beesten voor de transportdienst en andere artikelen in te koopen. Volgens geruchten waren er over de 100,000 Tartaarsche krijgslieden, voornamelijk ruiterij, op of nabij den Pei-Ho, en maken de Chinezen groote toebereidselen om de aanvallers te ontvangen. Zij spreken vertrouwelijk over hun vermogen om den Engelschen te weerstaan.

(Straits Times van 14 Jan.)

Japan.

De *Straits Times* van 14 Januarij neemt een artikel van den *North China Herald* over, dd. 10 Dec., volgens hetwelk de Britsche konsul-genenaal, de heer Alcock, een lange circulaire heeft geschreven, vergezeld van verscheidene bijlagen, waarin hij eene geheele staking van den handel aankondigt en vergoêlijkt. De vreemdelingen hebben — volgens dat stuk — getracht van de Japansche schatkist itzeboes te verkrijgen tot een bedrag, dat de grenzen van eenig fonds, hetwelk de Japannezen met mogelijkheid konden bezitten, met millioenen overschreed. De vreemdelingen maakten bij hunne eischen gebruik van namen van personen, die niet bestonden, en bezigden zelfs bedreigingen en geweld tegen de ambtenaren der schatkist en douane, zoo hunne eischen niet *konden* worden ingewilligd. De konsul-generaal spreekt zelfs van een geval, waarin de Japannezen voor dwangmiddelen hebben moeten zwichten. Deze hebben voor al het oogenblik alle faciliteiten teruggetrokken; het beste — volgens den konsul-generaal —, dat zij doen konden. Zeelieden — zegt hij — hebben den onwil der Japannezen opgewekt door wanordelijkheden en dronkenschap. De Britsche ingezetenen trekken echter in een' brief partij voor janmaat, en beweren, dat het gedrag van dezen te ongunstig wordt voorgesteld.

Ingezonden Stukken.

Het gymnasium Willem III.

Wij hebben reeds te veel misbruik van het geduld der lezers gemaakt, en zullen dus de debatten over het onderwijs in de oude letteren sluiten. Zij, die ons tot nu te vervelend vonden, zouden het vervolg der redeneringen van Bastiat toch niet lezen; zij, die door hem overtuigd werden, zullen zich vermoedelijk opgewekt gevoelen het geheele betoog in het oorspronkelijke of in de vertaling van den heer Simon van der Aa te lezen. Ons programma voert ons tot

III.

De geldelijke bijdragen der ouders.

Artikel 16 van het Reglement luidt aldus:

Art. 16. Voor de internes wordt betaald *f* 480, voor de externes *f* 300 's jaars.

De betaling geschiedt driemaandelijks, in den loop der eerste maand van het ingetreden trimester. De rekeningen van verschotten worden mede driemaandelijks ter betaling aangeboden.

De leerlingen genieten daarvoor, behalve het onderwijs, de internes: kost inwoning en bewassching, zoomede geneeskundige behandeling; de externes: halven kost, zonder meer.

Het onderscheid tusschen de uitgaven voor een' interne en die voor een' externe bedraagt dus *f* 180 's jaars of *f* 15 's maands. De interne zal voor slechts *f* 15 dus meer genieten: halven kost, inwoning, een nachtleger, geneeskundige behandeling en bewassching.

Indien de curatoren hier de tering naar de nering zetten, zal het een schraal huishouden en het gymnasium eene levende illustratie zijn van Dickens' romans. De zalen zullen iederen dag weêrgalmen van eene variante op het bekende: „OLIVIER TWISS *vraagt om meer!*''

Maar wij vreezen dit niet. Men zal ook wel niet behoeven te duchten, dat de knapen, volgens de jongste politico-chemische ontdekkingen van prof. Mulder, uitsluitend gevoed zullen worden met gedroogden visch, versche melk, behen-olie en dergelijke lekkernijen, die de *sujets d'étude* van den hoogleeraar zich *wel*, maar die de ouders zich *niet* laten welgevallen.

Men mag dus verwachten, dat de curatoren, doordrongen van de waarheden, die Nederland's groote scheikundige verkondigde alvorens zich aan staatkunde te vergapen, de kweekelingen behoorlijk zullen doen huisvesten, legeren en voeden, en al mogen de erwten en boonen onzer voorvaderen niet alleen de eer wegdragen Tromps, de Ruijter's en de Witten te hebben doen geboren worden, zoo mag men zich toch vleijen, dat een krachtig diëet de knapen zal kweeken tot mannen met eene gezonde ziel in een gezond ligchaam,

Maar dit alles voor *f* 15 te willen volbrengen, is de oplossing van een huishoudkundig vraagstuk, die in alle logementen en kommensalenhuizen een' burgeroorlog zoude doen ontvlammen. Het is eerder te vreezen, dat de curatoren de gelden *van den Staat* zullen aanwenden om de kweekelingen niet alleen te doen *onderwijzen* en *opvoeden*, maar zelfs te *huisvesten* en te *voeden*. *Nous voilà nageant en plein socialisme!* De zwarte soep der Spartanen ontbreekt slechts aan het ontwerp om er de schim van Lycurgus mede te verzoenen. Ziedaar reeds, vóór dat het Gymnasium in werking zij, eene der vruchten van die liefde en bewondering voor de oudheid! De tijd zal eenmaal komen, waarin de Staat zich niet met het *onderwijs* zijner zonen belast, maar dit aan de ouders overlaat. Doch de tijd is gelukkig reeds voorbij, waarin de Staat de kinderen der welgestelde burgers *huisvestte* en *voedde*. Het was voor onze dagen weggelegd zulk eene oekonomische ketterij te doen herleven!

Het schijnt, dat de curatoren, zonder er zich duidelijk rekenschap van te geven, zich bewust waren een' misslag te hebben begaan door het Gymnasium zoo verre buiten Batavia te plaatsen, en dit hebben willen goed maken d… de ouders in de gelegenheid te stellen voor een weinig r… geld hunne kinderen als internes te doen opnemen. … gelijk gewoonlijk is de eene misslag gevolgd door … ander.

(Vervolg zie Bijvoegs…

BIJVOEGSEL. BATAVIAASCH HANDELSBLAD.

Woensdag, 25 Januarij 1860. No. 7.

De fout ligt vooreerst in de zamenstelling van het kollegie, dat, naar de gewoonte der Indische Regering, weder uitsluitend bestaat uit hoofd-ambtenaren, hoofd-officieren en rijke partikulieren. Dit is zeker weder in overeenstemming met de leer van het *„prestige"* of met het behagelijke denkbeeld, dat de wijsheid geëvenredigd is aan den rang en het maatschappelijk standpunt.

De curatoren, die allen ruime inkomsten genieten, hebben zich geen helder denkbeeld gevormd van den zwaren tweestrijd tusschen het hart en de beurs, dien minder bevoorregte ouders zullen hebben door te staan.

Nemen wij een' vader, die *f* 500 à *f* 1000 traktement 's maands geniet — het normale maatschappelijke standpunt der meesten, die hunne zonen aan het gymnasium zullen en moeten toevertrouwen. Verbeeld u een lid der rekenkamer of een' majoor der administratie, wien des avonds de oogen schemeren van de bloedige tinten van den rooden inkt, met kwistige hand over ontvangen tabellen verspreid; een' boekhouder eener aanzienlijke handelsfirma, die zich den ganschen dag naar een' vergeten post suf heeft gezocht om eene balans te doen sluiten; een' hoofdkommies, wiens scheppend vernuft zich uitgeput heeft op een statistiek overzigt van bevolking, veestapel, zoutverbruik, enz., waaruit de Tweede Kamer later gevolgtrekkingen zal maken omtrent Java's bloei of achteruitgang. Hunne middelen veroorloven hun niet naar de opéra te gaan of als een tentoonstellings artikel op eenige receptie te prijken: zij hebben ook slechts één span paarden, dat in den loop van den dag reeds trouwe dienst heeft gedaan. Kent gij voor zulk een' vader grooter genot dan des avonds door zijne zonen omringd te zijn en zich te verlustigen in hunne vragen en antwoorden, in hun gesnap, in hunne ontwikkeling, in hunne onschuld? Maar zie! om die zonen des avonds om zich te zien, is een tweede en derde span paarden noodig, ten einde hen naar en van het verwijderde gymnasium te brengen. En bovendien, de moeder, hoe spaarzaam ook, kan de uitgaven voor ledikanten, souper, bewassching, geneeskundige behandeling, kleederen enz. (want de kweekelingen krijgen eene uniform) niet voor *f* 15 per hoofd bestrijden. De Staat zal dit doen. Eene ton gouds is daarvoor door den Minister toegestaan. De ouders zijn voor de verzoeking bezweken; neen! zij moesten schulden maken, zoo zij zich de zaligheid hadden willen gunnen iederen avond door hun kroost omringd te zijn; zij hebben voor de ijzeren wet der noodzakelijkheid moeten bukken. En hun ouderlijk geluk is niet veel grooter dan dat van hen, wier echt onvruchtbaar is gebleven.

Daarom hadden wij gewenscht, dat die ton gouds strekte om uitsluitend het *onderwijs* zoo goedkoop mogelijk te doen geven, bijv. *f* 10 à *f* 15 's maands. Dit ware meer in overeenstemming geweest met de begrippen, ook die omtrent staathuishoudkunde, van onzen tijd, en al bleve dan ook het gymnasium op de plek staan, zoo ongelukkig daarvoor gekozen, zoude nog een' enkelen vader de gelegenheid overblijven zelf het oog te houden op de dagelijksche ontwikkeling van zijn kind.

IV. *De plek, waar het Gymnasium is gekozen.*

Wij hebben reeds bij het bespreken van de geldelijke bijdragen der ouders beweerd, dat de curatoren een' misslag hadden begaan door de plek voor het gymnasium drie à vier palen buiten de kem van Batavia te kiezen. De laster heeft gefluisterd, dat zij zich hiertoe hebben laten verleiden door de zucht, om de weduwe van een verdienstelijk hoofdambtenaar te gemoet te komen. Al ware zulks het geval, zoo zoude men hen niet hard kunnen vallen over eene zwakheid, die in edelmoedigheid hare verschooning vonde. Maar zij hebben die zwakheid niet begaan. Zij hebben over den prijs van het gebouw gedongen, als of zij het voor zich zelven hadden willen koopen. De eisch was — meenen wij — *f* 65,000; de weduwe heeft het woonhuis afgestaan voor *f* 48,000, waarvoor nu nog enkele partikulieren bereid zijn *f* 50,000 te geven. Tegenover zulke cijfers is de laster *plus qu'un crime; c'est une bêtise.* Maar wat kon de curatoren toch wel bewegen voorbij Struiswijk een gymnasium te stichten?

Ziehier eenige redenen.

Het Gymnasium — zeggen zij — *is niet alleen voor de kinderen te Batavia, maar voor die van geheel Ned.-Indië.*

Wij keeren de redenering tegen hen zelven. Zoo het den ouders *buiten* Batavia onverschillig is, waar het gymnasium sta, waarom het dan niet ter wille der ouders *binnen* Batavia ook *binnen* Batavia geplaatst? Deze hoofdstad telt bovendien 8,000 Europeanen.

Maar zelfs voor de ouders *buiten* Batavia hadden wij gewenscht, dat het gymnasium *binnen* Batavia stonde, waar velen hunner kennissen, vrienden, bloedverwanten tellen, die gaarne des Zondags hunne zonen bij zich zouden ontvangen, wat nu onmogelijk is zonder extra uitgaven voor huurwagens of afstand van eigen wagen en paarden, een der weinige artikelen, waarop men hier zeer zuinig is. Een scholier ziet toch gaarne ook eens iets anders dan dezelfde strenge gezigten, kale muren en stomme meubelen.

Hij hoort ook gaarne eens iets anders dan dat eeuwige: Zie je? Vat je? Versta je? Voel je?

Verder voeren de curatoren de gunstige ligging aan, stroomend water, geboomte, enz.

Deze voorwaarden zoude men ook tamelijk wel vereenigd hebben gevonden op de plek achter de Willemskerk, welke grond aan het land behoort en dus niets aan onteigening zoude hebben gekost.

Maar — antwoorden de curatoren — daar staat geen gebouw, en de lessen zouden dan in September geen' aanvang kunnen nemen.

Het is te hopen, dat het gymnasium een minder meteorisch bestaan hebbe dan de meeste instellingen in Indie, en eeuwen lang besta. Bij zulk eene inrigting moet men de doelmatigheid niet aan ongeduld opofferen. Bovendien zoude men tijdelijk de woning van wijlen den heer Teengs hebben kunnen huren.

Wij zien niet, dat een enkel argument der curatoren opgaat.

Er zijn nog meer bezwaren.

Waar zullen de kinderen godsdienstig onderrigt ontvangen? De kerk is te ver. Zal men nu voor de kinderen eene omnibus-dienst of eene wagenverhuurderij oprigten? Wij hebben dan alles *au grand complet.* Een staatsgezag, dat de nuttige betrekkingen in zich vereenigt van boer, kruidenier, kostschoolhouder, courantier en wagenverhuurder. O *prestige!*

Of zal men twee geestelijken van de twee gezindten moeten verzoeken in het gymnasium te komen preeken en katechiseren? Deze heeren, die als geloovigen het vette der aarde behooren te hebben, zullen voor die extradiensten extra-betaling verlangen. De gouverneur-generaal, die geen extra-uitgaven mag autoriseren, zal vergunning verzoeken aan den minister, die de spoken van van Hoëvell, de staatskommissie, de benaauwde aktiehouders in spoorwegen, etc. voor de oogen van zijn' geest ziet wandelen. Zullen de kinderen in dien tijd zonder godsdienstig onderrigt blijven, of zal de gouverneur-generaal, op eigen verantwoordelijkheid, eene toelage afzonderen, op het gevaar af van door de spoorweg-spekulanten te worden uitgemaakt voor al, wat de Nederlandsche vrijheid iemand veroorlooft uit te braken?

Al wordt ook de kloekheid door alle „spitsvoerders" geprezen, sleept zij toch eene uitgave mede, die men had kunnen besparen door de plek voor het gymnasium nabij de kerk te kiezen.

Wij hadden daarom gewenscht, dat men een nieuw gymnasium gebouwd hadde op het Koningsplein, tusschen de twee lanen, die naar de Sluisbrug en het monument voor den generaal Michiels voeren. Al de officiers-kinderen om het Waterlooplein, al de kinderen der bewoners van het Koningsplein, van Gang Scott, van Tanah Abang, van Rijswijk, Noordwijk, Molenvliet en Weltevreden zouden dan te voet naar school kunnen gaan en huiswaarts keeren, al kregen zij ook een enkelen keer eens een nat pak. De Regering zoude daarmede een, spoedig door anderen te volgen, voorbeeld van inkrimping der woestijnachtige grootte van het Koningsplein gegeven hebben, dat één-derde meer oppervlakte heeft dan het Champ de Mars en meer uitgebreidheid dan de meeste Nederlandsche steden; een plein, dat tot niets dient, dan om wedrennen te houden en om, door zijne onmetelijke uitgestrektheid, het reeds te ver uiteen gebouwde Batavia, vroeger het graf der Europeanen genoemd, tot het graf van alle in- en uitlandsche paardenrassen te verlagen.

Maar indien de Regering met blinde teederheid aan de maagdelijke ongereptheid van haar geliefd plein gehecht blijft, stichte zij het gymnasium te Gambier, achter de Willemskerk.

Blijft zij echter in hare dwaling volharden, zoo zal het gymnasium, bestemd om eeuwen te blijven staan, al is ook de rigting der curatoren minder klassiek en het onderwijs goedkooper, een eeuwenheugende, een onsterfelijke begaan misslag zijn.

Wij willen niet alleen veroordeelen, maar nu het kwaad begaan is, trachten het in goed te doen verkeeren.

Verkoop het gymnasium, of, zoo valsche schaamte u daarvan terug houdt, bestem het tot een woning voor den vice-president der Nederlandsch-Indische Regering.

Wilt Gij rente van Uw geld trekken, verminder dan zijn traktement met 200 à 250 gulden. — Of liever: geef hem „deez' perzik" om niet. — De man, die soms zevenmalen een' afwezigen onderkoning moet vertegenwoordigen, behoort waardiglijk gehuisvest te zijn en heeft aan *f* 3000 niet te veel.

Men heeft ons gezegd, dat wijlen de kommandant der zeemagt Bouricius in het tijdsbestek van drie jaren vier woningen heeft moeten betrekken, dewijl telkens een huisbaas goedvond de huur op te slaan of eene andere *fantaisie* koesterde. Zoo iets kan den vice-president van den Raad van Nederlandsch-Indie ook overkomen.

Zoo iets strijdt tegen de leer van het *„prestige."*

Wie aan de leer van het prestige gelooft, behoort ook daarmede in overeenstemming te handelen. En het is met die leer in lijnregten strijd, zoo men een' vice-president der Regering of een' admiraal aan de nukken van een' huisbaas prijs geeft.

Vatten wij den inhoud van dit te lang artikel kortelijk te zamen:

Het Gymnasium Willem III is eene kostschool. — Zoo ook al de opvoeding van staatswege verdedigd konde worden, zoude de beslissing, door de Regering ten aanzien der ambachtsschool genomen, eene groote onbillijkheid zijn. — Het gymnasium is bestemd tot opleiding van kinderen uit de middenklasse. — Indien er in Indie geene inrigting voor hooger onderwijs, geene gelegenheid om tot ambtenaar of officier op te klimmen geopend wordt, is het gymnasium een halve maatregel en mist zijn doel. — De rigting van het onderwijs verraadt te veel liefde voor de studie der oudheid. — Het getal onderwijzende doctoren in de letteren en bespiegelende wijsbegeerte is onevenredig groot. — Zij worden voordeeliger bezoldigd dan de docenten in wis- en natuurkunde. — Onder de vier personen in Nederland, die de docenten voor het gymnasium moeten aanwijzen, is niet één orientalist of natuurkenner. — De subkommissie voor opvoeding en onderwijs, uit de curatoren gekozen, bestaande uit drie regtsgeleerden, één' natuurvorscher en een' koopman, geeft een te groot overwigt aan de latinisten en hellenisten. Het onderwijs der oude letteren schijnt de overhand te zullen hebben, terwijl Indie minder schrijvers, geestelijken, geneeskundigen en regtsgeleerden dan administratieve ambtenaren, officieren, suikerfabrikanten, planters, zeelieden, ingenieurs en kooplieden behoeft. — Het onderwijs der oude letteren dreigt tyrannieke kontroleurs, revolutionaire officieren en socialistische partikulieren te vormen; burgers die alles van den staat en bijna niets van zich zelven verwachten. — De goedkoope inwoning, voeding, nachtlegering, geneeskundige behandeling en bewassching voor internes is een Lycurgus-achtige greep uit de schatkist en brengt de ouders in een' zwaren tweestrijd tusschen kinderliefde en spaarzaamheid. De keuze van de plek voor het gymnasium laat zich noch door de uitsluitend gunstige localiteit, noch door het belang der ouders en kinderen buiten Batavia voldoende verdedigen; is geheel en al in strijd met het belang der ouders en kinderen binnen Batavia; vordert buitengewone uitgaven voor godsdienstig onderrigt, bezoeken etc. Zij is een monumentale, onvergankelijke misslag. — De keuze eener plek op het Koningsplein zoude aan vele bezwaren te gemoet komen. — Het tot gymnasium gekochte gebouw beveelt zich bijzonder aan voor eene woning van den vice-president der Regering.

Wij leggen de pen neder. Men vergeve ons, zoo wij hier en daar van ons onderwerp te veel zijn afgedwaald. Wie pas leert loopen, heeft nog geen vasten tred. In een haastig geschreven couranten-artikel worden vele eischen veronachtzaamd, ook die der proportie.

Welwillende beoordeelaars hebben ons in overweging gegeven onzen schrijftrant te veranderen. Wij kunnen dien raad niet beamen. *Chassez le naturel, il revient au galop.* Elk zijn wijs, zeide Jan van Helu. *Ma plume est vagabonde comme un tirailleur.*

Het heeft ons leed gedaan niet meer tot lof van het reglement voor het gymnasium en het verslag der curatoren te kunnen zeggen. Het zal ons om hunnentwil, maar vooral om de goede zaak, genoegen doen van dwaling overtuigd te worden. Het zal overtollig zijn hun de verzekering te geven, dat wij hun al de achting toedragen, die zij genieten en verdienen. Zulke noodelooze bekentenissen zijn te dikwerf vermomde ontkentenissen. Wij hebben ons tot rigtsnoer gesteld, bij het spreken *over* personen, die uitdrukkingen te bezigen, waarvan wij ons bedienen zouden, indien wij *tot* hen spraken. Wij zullen niemand vergrooten noch verkleinen, niemand verhoogen of verlagen. Moeten wij ons vijanden maken door openhartigheid, wij zullen ons vrij houden van insinuaties. Wij zullen streven naar de voldoening van dien Engelschman, wien, na eene twintigjarige loopbaan als publicist, een zijner tegenstanders het getuigenis gaf: „Gij hebt nooit een woord geschreven, waarvan ik zoude mogen wenschen, dat gij het niet haddet gebezigd", en naar de eerkroon van den edelen liedjesdichter, die zeggen kon:

Je n'ai flatté que l'infortune.
[Ik heb den onspoed slechts gevleid.]

S. E. W. Roorda van Eysinga.

Batavia, 20 Januarij 1860.

Een stoomzaagmolen op Borneo.

Men schrijft van *Pontianak*:

Herhaaldelijk hebt gij in uw blad er op gewezen, dat het beste middel, de ontwikkeling van een land te bevorderen, bestaat in de aanmoediging en uitbreiding der nijverheid. Als zoodanige voorgangers op het veld der nijverheid op de W. K. van Borneo hebt gij o. a. gewezen op een' London, een' de Kock, en hen genoemd de *pioneers der beschaving.*

Gij zult dus zeker gaarne vernemen, dat wij den eersten Januarij hier een eigenaardig feest hebben gevierd, namelijk de inwijding van den stoom-hout-zaagmolen, door den heer de Kock hier opgerigt.

Nog slechs weinige weken geleden, stond er niets op de plek, waar wij ons den geachten waarn. Resident, den Overste Nauta volgende — tot de bijwoning der plegtigheid hadden vereenigd. Waar men, kort geleden, werwaarts het oog zich wendde, niets ontwaarde, dan bosch, kreupelhout en moeras, stonden wij gisteren, geschaard om de machine, die *„stoom op"* had, en gereed was, haar raderwerk in beweging te brengen.

Onze jeugdige de Kock heeft hier als metselaar, timmerman en werktuigkundige een proefondervindelijk bewijs gegeven van zijne goede practische hoedanigheden.

Het moest wel een eigenaardig gevoel bij ons opwekken, toen wij daar als *werkzaam* voor ons zagen staan den edelman, den zoon van den *vice-president*, den kleinzoon van den zoo bekenden *veldheer* en *staatsman!* welk eene magtige verandering in den geest des tijds! wil men nu nog beweren, dat de adel bij ons eene bevoorregte kaste is?..... kan men nog geloof slaan aan de zuivere bedoelingen van hen, die met zooveel ophef den volke spreken over het *népotisme* in het zoo gelukkig Indie? (1)

Op den 20sten November werd de machine van Batavia te Pontianak aangebragt. De grond, waarop zij moest staan, kon het heijen niet verdragen; er moest dus voor de fondamenten een horizontaal liggend roosterwerk van ijzerhouten balken zamengesteld worden. Steenen en kalk zijn van Java aangebragt. En de *metselaars!* Ja, die zou men hier met eene Diogenes-lamp te vergeefs zoeken. Maar er was geen nood. De Kock verstaat het metselen ook!

De machine werkte met 10 pond drukking en maakte 160 omwentelingen in de minuut. Jammer, dat de stoomhout-zagerij voor het inlandsch-personeel niet aanschouwelijker is kunnen gemaakt worden door het dadelijk aanbrengen van een te zagen balk. Maar de inspanning, om op den 1sten Januarij gereed te zijn, had onzen jongen werktuigkundige ongesteld gemaakt, en hem belet, meer te verrigten.

Nadat de machine eenige minuten in beweging was geweest, werd zij gestopt. Toen rigtte de geachte overste Nauta eenige hartelijke woorden tot den eigenaar der machine, die aangedaan en overspannen, in een gemoedelijk antwoord zijn hart lucht gaf. Hij verzocht den overste het eerste stoomwerktuig, in de residentie westerafdeeling van Borneo opgerigt en op de nijverheid toegepast, te mogen noemen naar den man, onder wiens bestuur en door wiens krachtige ondersteuning het was daargesteld. Hij meende het eigenaardig te zijn, dat de naam *„Nauta"* zou blijven als eene erkentenis der ondersteuning en medewerking, die onder het bestuur van dezen hoofd-officier aan de nijverheid was ten deele gevallen.

Gevoelig voor deze oplettendheid, verzocht de Overste echter het stoomwerktuig te mogen doopen, niet door het geven van zijn eigen naam, maar, van *dien, welke voor den oprigter wel de dierbaarste zou zijn.*

Aan het even heusche als wel uitgedrukt verlangen van den Overste is voldaan; de eerste nijverheidsonderneming op de Westkust van Borneo draagt den naam van *„Betzij!"*

Ik zal zwijgen van de verbazing van den Sulthan van Pontianak en zijne rijksgrooten, van het smakelijk déjeuner, de ingestelde toasten, en ook niet sluiten met de traditioneele woorden: *„het feest zal aangename herinneringen nalaten!* enz. enz." X...

De schrijver had gerust met die woorden kunnen sluiten, hij zou *in dit geval* niets dan waarheid gezegd hebben.

Red.

---

(1) De geachte schrijver vergeve ons, indien wij hem beleefdelijk doen opmerken, dat in Nederland en Indie, waar de hoogste betrekkingen door burgerlijken worden bekleed, van geen *adelsnépotisme* sprake zijn kan. Meer en meer worden in de hoogere en hoogste standen mannen gevonden, die onafhankelijk zijn, en hun fortuin niet aan népostisme, maar aan eigen inspanning willen danken. Maar dat sluit het népotisme volstrekt niet uit!

Hoe groote waarde overigens nog word gehecht aan *adellijke titels*, dat bewijzen juist vele burgerlijke personen, die werkelijk groote verdiensten bezitten, en toch naar een adellijken titel (savonnette de vilain!) hunkeren, omdat zij dien als de grootste onderscheiding beschouwen. Red.

VERSLAG *over het Tweede Boekjaar* (1859) *der* Ned.-Indische Escompto-Maatschappij. *Aangeboden aan de Algemeene Vergadering van Deelhebbers, gehouden den* 20 *Januarij* 1860.

M. H.

Het Algemeen Bestuur U welkom heetende op deze tweede jaarlijksche Algemeene Vergadering onzer Maatschappij, vermeent te kunnen zeggen dat het resultaat van het afgeloopen boekjaar op nieuw zal aantoonen, dat zij hoe langer hoe meer aan hare roeping beantwoordt.

Zij toch stelde zich voor de tusschen-persoon te wezen voor de kapitalen:

a. des renteniers, welke als deelhebber voor een matig dividend het noodige kapitaal fourneert en tot waarborg doet strekken voor:

b. die gelden, welke anders geheel renteloos zouden liggen, doch die nu 4 pCt. rente afwerpen, en zulks met de meest mogelijke zekerheid voor de eigenaren, daar het *geheel volgefourneerd* kapitaal der Maatschappij moet verloren zijn, eer *die* eigenaren er ook maar het geringste nadeel bij kunnen lijden;

om die kapitalen, onder voldoenden waarborg, in leen te geven aan *Handel* en *Nijverheid.*

Nagaande in hoe verre dit doel bereikt is, dan vinden wij dat, grootendeels door medewerking van den Handel tot stand gekomen, de Maatschappij allengskens hare aandeelen voor ca. ¾ gedeelte in handen van renteniers als geldbelegging zag komen, zoodat thans slechts ¼ kan gezegd worden aan den Handel toe te behooren.

Ten gevolge van het gunstige Besluit van het Gouvernement, dato 29 September 1857, vinden de anders geheel renteloos liggende gelden voor borgtogten van ambtenaren een *zeker* emplooi, terwijl mede bij dispositie van 11 April 1859 de obligatiën der Maatschappij voor storting bij huwelijken van officieren worden aangenomen.

Bij het sluiten van het eerste Boekjaar, toen de door onze Maatschappij aangebodene gelegenheid tot rentewinning nog minder algemeen bekend of op prijs gesteld scheen, was slechts voor een bedrag van *f* 69,000— aan obligatiën voor borgtogten uitgegeven.

Sedert werden aangevraagd en uitgereikt:

in Januarij	1859.	*f* 13,000
„ Februarij	„	„ 27,000
„ Maart	„	„ 25,000
„ April	„	„ 17,000
„ Mei	„	„ 16,500
„ Junij	„	„ 22,000
„ Julij	„	„ 6,500
„ Augustus	„	„ 17,500
„ September	„	„ 18,500
„ October	„	„ 19,500
„ November	„	„ 22,500
„ December	„	„ 14,500

Zoodat onder ultimo December j.l. het cijfer dier obligatiën reeds bedroeg *f* 283,500, (zijnde er 10 stuks of *f* 5000 in 1859 ingewisseld).

Neemt men in aanmerking, dat dit belangrijk cijfer aan 168 belanghebbenden toebehoort, dat iedere conversie van geld in obligatie als eene afgescheidene zaak moest behandeld worden en dus voor ieder belanghebbende een afzonderlijk verzoek tot inwisseling, ordonnantie voor het bedrag, bewijs van déponering, acte van verband en notarieele registratie vereischt, dan zal men beseffen welke moeite daaraan óók bij de Directie van Financiën was verbonden, en meent het Bestuur niet anders dan pligtmatig te handelen, door aan het Hoofd, zoowel als aan de leden van dat Departement, dank te betuigen voor de welwillende medewerking, steeds van hen ondervonden.

Het bedrag der obligatien aan Toonder, op Ult°.

Dec. 1858	*f* 61,000,—
vermeerderde in 1859 met	„ 158,500,—
	f 219,500,—
ingewisseld in 1859	„ 59,000,—
bleef op Ult°. Dec. 1859	*f* 160,500,—

De gelden in rekening-courant gedeponeerd tegen 4 pCt. rente en met 14 dagen wederzijdsche opzegging.

bedroegen op Ult°. December 1858	*f* 18,000,—
bijgekomen in 1859	„ 274,129,45
	f 292,129,45
opgezegd in 1859	„ 204,179,—
saldo op Ult°. December 1859	*f* 87,950,45

In het geheel is dus onder Ult°. December 1859 bij de Maatschappij uitgezet:

aan obligatien op naam voor borgtogt	*f* 283,500,—
„ id. aan toonder	„ 160,500,—
„ gelden in rekening-courant	„ 87,950,45
Totaal	*f* 531,950,45

Wanneer het Algemeen Bestuur op deze cijfers en hunnen merkbaren vooruitgang met zekere voldoening wijst, en steeds tracht den werkkring der Maatschappij op solide wijze meer en meer uit te breiden, het wenscht daarom niet tot te groote verwachtingen voor de toekomst op te wekken. De N. I. Escompto-Maatschappij toch heeft geen privilegie, dat haar *renteloos* geld verschaft: integendeel, *zij heeft zelve rente te betalen*, en zoo er voordeel in is gelegen, om geld à 4 pCt. rente op te nemen en tot hooger cours uit te zetten, men vergete niet dat daaraan risico is verbonden, welke uitsluitend voor rekening der deelhebbers loopt. Wanneer de obligatiehouders dus slechts 4 pCt. erlangen, zij houden in het oog dat hun geld door het aanwezige kapitaal der Deelhebbers gewaarborgd is, welke laatsten dus ook met regt aanspraak op hoogere uitkeeringen hebben.

Het Bestuur gaat voort, om bij de transactien der Maatschappij de meest mogelijke activiteit en voorzigtigheid in acht te nemen, om, zoo al geen groote dividenden, dan toch, behoudens onvoorziene gevallen, eene goede rente te kunnen uitkeeren. Het groote belang, zoo geldelijk als moreel, dat de Leden van het Bestuur bij de zaak hebben, strekke den aandeelhouders tot zekerheid voor een zoo veel mogelijk goed beheer.

Het Bestuur acht zich gelukkig hierbij te mogen voegen, dat in het tweede boekjaar slechts één afschrijving van *f* 2800 heeft moeten plaats vinden, en wanneer men nagaat dat de omzet in dat jaar bedroeg *f* 4,434,187,41 aan Escompto's en Beleeningen, dan zal men toestemmen dat dit niet te veel is te achten.

Door eene commissie, uit het Bestuur benoemd, zijn de waarden onder ultimo December l.l. behoorlijk nagegaan, en alles voor de volle waarde aangenomen.

Alsnu overgaande tot het resultaat van het afgeloopen jaar, heeft het Bestuur de eer u de volgende cijfers voor te leggen:

BATEN.

Aan rente werd in 1859 gewonnen	*f* 89,294.48
Af 4 pCt. renten vergoed	„ 14,051,55
	f 75,242,93
Gereserveerd voor loopende renten	„ 14,000,—
	f 61,242,93
Avans op wissel-operatie	„ 2,000,—
	f 63,242,93

LASTEN.

Diversen, na aftrek van verdiende provisie	*f* 5,764,18	
Commissarissen	„ 2,200.—	
Directeuren	„ 8,600,—	
Afschrijving	„ 2,800,—	
		„ 19,364,18
Zoodat de *zuivere winst* bedraagt		*f* 43,878,75
Hiervan overbrengende 5 pCt. op het Reserve-fonds ingevolge art. 18 der statuten		„ 2,193,93
blijft		*f* 41,684,82

Zoodat een dividend van 8¼ pCt. zal kunnen worden uitgekeerd, en het restant ad *f* 434,82 overgebragt op Winst- en Verlies-rekening van het derde boekjaar.

Betreffende de kassierderij valt nog weinig vooruitgang te melden; zoo lokale bezwaren zouden te overwinnen zijn, het gemis aan spetie doet de behoefte zoo zeer niet gevoelen. Dit belang maakt steeds een punt van overweging bij het Bestuur uit, doch zal, om daarin iets te doen, het geschikte oogenblik moeten afgewacht worden. Behalve het voordeel, dat de kassierderij voor de Maatschappij zou afwerpen, houdt het Bestuur zich overtuigd, dat zij in eene wezenlijke behoefte voorzien en aan de handelshuizen op den duur bezuiniging zou aanbrengen.

Het zal afhangen van het gebruik, te maken van het geschikte oogenblik, om eene krachtige greep te kunnen doen in het thans bestaande stelsel van kassiers, dat welligt alleen de gewoonte vóór zich heeft en daardoor zeer vastgeworteld is.

Zoo het Bestuur de steeds ondervondene welwillendheid van de Directie van Financiën met dank meende te mogen vermelden, niet minder gaarne doet zij dit ten opzigte der medewerking van de Javasche Bank en de Factorij der Nederlandsche Handel-Maatschappij.

Ruimschoots bleef de Maatschappij zich verheugen in het gebruik dat de handel van haar maakte, bij

wien zij zich alleen nog voor de kassierderij heeft aan te bevelen.

Ten slotte moet nog opgemerkt worden, dat eene uitbreiding van kapitaal dit jaar bij het Bestuur in overweging kwam, doch dat het begreep er alsnog geene noodzakelijkheid bestond, daartoe een voorstel te doen. Immers de Nederl.-Ind. Escompto-Maatschappij, met een vol gefourneerd kapitaal van f 500,000,—, heeft thans niet meer dan een even groot bedrag aan crediteuren, zoodat haar *kapitaal* met hare *uitgifte* gelijk staat; maar al ware de uitgifte drievoudig, zooals bij de meeste banken tot grondslag ligt, dan nog zoude door de omstandigheid, dat de *uitgifte* onzer Maatschappij niet *dadelijk* opzegbaar is, maar daartoe een termijn, gedeeltelijk van veertien dagen, gedeeltelijk van drie maanden, vereischt wordt (van het laatste thans 4/5 van het uitgezet bedrag), dan nog vermeent het Bestuur, dat de Nederlandsch-Indische Escompto-Maatschappij op een standpunt zoude mogen bogen, dat door geene der Europesche Banken, zelfs de meest soliede, wordt overtroffen.

Het Algemeen Bestuur voornd.,

J. C. REIJNST, } *Gedelegeerden.*
D. T. PRYCE, }
A. R. J. CRAMERUS, }
H. C. WILMANS, } *Commissarissen.*
A. FRASER, }
TIEDEMAN & VAN KERCHEM,
Directeuren.

SCHEEPSBERIGTEN

PRAAI-RAPPORT. Door kapt. E. Poestkoke, voerende het schip *Oceaan*, van Amsterdam naar Batavia:

18 October 1859. Het Eng. Tynemouth Castle, 3½° N. B. 16' W. L. Met verlies van terug.
4 December. Het Hanov. Kronprins Ernst August, 36° Z. B. 22' W. L. van Antwerpen naar Bombay.
4 " Het Eng. Hatworth, 30° Z. B. 22' van Cardiff naar Bombay.
13 January 1860 Samuel Hendricus, Banten, 18½° Z. B. 96' O. L. Sturende om de West.

Aangekomen Schepen te Batavia

DATUM.		VLAG.	BENAM.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDER.	VAN.	DATUM.	AGENTEN.
January	22	Nederlandsch.	bark	Friesland	Mispelblom Beyer	Amsterdam.	25 Junij	Dummler & Co.
"	—	Hamburg.	"	Macassar.	Gouge	Singapore	16 Jan.	Metzendorff, Wilmans Ruys & Co.
"	23	Engelsch	schr.	Harriett	Black	Cocos	14 "	Wilson & Co.
"	24	"	bark	Duchess of Sutherland	Meggett.	Glasgow	8 Sept.	"
"	—	Nederlandsch	"	Henriette Wilhelmina.	Bock.	Sydney.	10 Dec.	van Ommeren, Rueb & Co.
"	—	"	schip	Oceaan	Poestkoke	Amsterdam.	4 Oct	B. Kopersmit & Co.

Vertrokken Schepen van Batavia

DATUM.		VLAG.	BENAM.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR.
January	22	Nederlandsch.	bark	Twee Anthonys	v. Rijn v. Alkemade	Soerabaya.
"	—	"	schip	Nieuw Holland	Tuk	"
"	—	Oldenb.	"	Ammerland	Tapken.	Californie.
"	—	Nederl. Indisch.	stoom.	Banda	Neye	Soerabaya.
"	—		bark	Lachmadie.		Cheribon.
"	—	Engelsch.	"	Augusta	Babot	Soerabaya.
"	23	Belg.	schip	Edouard & Julie	Mennen	"
"	—	Nederlandsch.	bark	Kon. Ned. Yachtclub	Zack	Nederland.
"	24	Hamburg.	"	Siwa	Frorsen	China.
"	—	Nederl. Indisch.	stoom.	Palembang.	Kuiler	Singapore.
"	—	"	bark	Norlean.	Sin Djen.	Cheribon.
"	—	Engelsch.	schip	Falcock Sodah	Taverner	Soerabaja.
"	25	Z. M.	stoom	Samarang.		Noord.

In lading liggende Schepen te Batavia

VLAG.	BENAM	NAMEN DER SCHEPEN	TONNEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING	AGENTEN
Nederlandsch	bark	Ridderkerk *	756	Teerlink		B. Kopersmit & Co
"	"	Java*	622	van Dam	in avary	"
"	"	A. R. Falck	651	van Duin		"
"	schip	Sumatra	745	Grivel		"
"	"	Oceaan.	920	Poestkoke		"
"	bark	Henriette	400	van Leenen	China	Haager & Schuurman.
"	brik	Zwaluw	124	Schut		"
"	bark	Graaf Dirk III	598	Rotgans		Schimmelpenninck & Co.
"	"	Baron Forstner van Dambenoy	319	Kramer	China	"
"	schip	Metalen Kruis	53[illegible]	Zuurdeeg	Nederland.	"
"	bark	Huyaekoper*.	700	Nanck Blok		Dummler & Co
"	"	Cheribon	752	Loest	Nederland.	Landberg, Bezoet de Bie & Co
"	"	Hendrina	562	Pompe	"	"
"	schip	Schoon Verbond	864	Boscher		Dümmler & Co.
"	bark	Herman	652	van Velthoven	China	"
"	"	Friesland*.	700	M. Beyer		"
"	"	Henriette Wilhelmine	327	Bock		van Ommeren, Rueb & Co
"	schip	Zephir	585	de Vries	Nederland.	Reynst, & Vinju.
"	schr.	Hollandia *	706	Wap		Busing, Schröder & Co.
"	bark	Jacob	593	Börger		"
"	"	Decima *	457	Janse		J. Cezard & Co.
"	"	S. van Heel	742	Dietz	Nederland	"
"	schip	d'Elmina*	715	Teengs		"
"	"	Nova Zembla	723	Horjyk		"
"	bark	Ida Elisabeth.	724	Kramer		Metzendorff, Wilmans Ruys & Co.
Nederl. Indisch	brik	Ocean	250	Liangsoeij		Buys, Jacobsen & Co.
" "	bark	Ojencer				"
" "	"	Atiat Kachman				Jacobs.
" "	"	Henriette	300	Chevalier	te koop	Schimmelpenninck & Co.
" "	brik	Johanna Elisabeth	615	van Heen	Macassar	P. Landberg & Zeon.
" "	"	[illegible]	150	Kruyssel	Billiton	Reynst & Vinju.
" "	schip.	Lebert.	600	Tormyn	Pamanoekan	Maclaine, Watson & Co.
" "	bark	Luise	250	Schipper		Gezagvoerder.
" "	"	Orestes.	300	Jo Ago		"
" "	schoener.	Maria Catharina	120			"
" "	bark	Pasang Pandjang	400	Perry		"
" "	bark	Generaal Michiels	400	de Wilde	in avary	Haager & Schuurman.
" "	stoom.	Padang	362	Guyot	Padang.	W. Cores de Vries.
" "	"	Oenarang	600	van Hulstyn	Samarang & Soerabaya	Landberg, Bezoet de Bie & Co.
" "	schoener	Pangerang Moh. Sah	142	Kadir	Benkoelen.	Hunter, Houghton & Co.
Engelsch	brik	J. C. Ross	250	[illegible]	Cocos	Wilson & Co.
"	bark	Duchess of Sutherland	350	Megget.		"
"	schoener.	Harriet	150	Black		"
Amerikaansch	schip.	Dictator	1500	Zerega	Nederland.	Dümmler & Co.
"	"	Union		Wilson	China	Metzendorff, Wilmans, Ruys & Co.
"	"	Kleber.	800	Bigelow	Californie	Maclaine, Watson & Co.
Zweedsch.	bark	Avik	400	Aaborg.	Singapore	Pitcairn, Syme & Co.
Hamburgsch	schip	Carl Auguste.	559	Muller	Nederland.	Busing, Schröder & Co.
"	schip.	Mary Ross	500	Meyer	Soerabaya	Metzendorff, Wilmans, Ruys & Co.
"	bark	Macassar	405	Gouge		"
Deen.	schip	Jurgen Bruhn	800	Kopperholt	China	Busing Schröder & Co.
Oldenb.	schoener	Alfred Herman	250	Brummer	in avary	E. Moormann & Co.
Brem.	schip	Rubens	620	Seiler		Tolsen, Hunt & Co.
Pruis.	"	Der Sud	485	Malchow	Nederland.	Metzendorff, Wilmans, Ruys & Co.
Spaan.	"	Reyna del Oceana	1500	Socharaza	China	Dummler & Co.
Hanov.	bark	Amazone	320	Fock		Wilson & Co.

De Fctorij Schepen zijn aangeduid met een *

Aangekomen schepen te Riouw.

Datum.		Vlag.	Benam.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van.
Dec.	15	N. I.	bark	Kedina	Had. Abdulla	Singapore.
"	19	"	brik	Ocean	G. Lianhsoey	"
"	20	"	bark	Fathool Manan	S. Bergebeh	"
"	29	"	"	Hoksing	I. Pik Ie	"

Vertrokken schepen van Riouw.

Datum.		Vlag.	Benam.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar.
Dec.	16	N. I.	bark	Kedina	Had. Abdula	Soerabaija.
"	—	"	"	Hoksing	I. Pik Ie	Singapore.
"	17	"	"	Dennok Bintang Toeajoe	Tan Soeting	Soerabaja.
"	—	"	"	Hoksing	Ho Boenting	"
"	20	"	brik	Ocean	G. Liangsoeij	Batavia.
"	—	"	schr.	Mistial Taric	Oea Saenoor	Palembang.
"	21	"	bark	Bintang Anam	Sie Doepa	Singapore.
"	—	"	"	Fathool Manan	Sech Bergebeh	Soerabaija.

Aangekomen schepen te Pontianak.

Datum.		Vlag.	Benam.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van.
Dec.	7	N. I.	schoener	Nathas	Ong Kising	Singapore.
"	8	"	bark	Maas Dennek	Machmoet	"
"	17	"	"	Seadeaur	S. Alkedice	"
"	—	"	schoener	Aloewie Segaf	Oea Soegie	"
"	20	"	"	Pontianak	Tjang Hoebin	"

Vertrokken schepen van Pontianak.

Datum.		Vlag.	Benam.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar.
Dec.	1	N. I.	schoener	Hiegsing	Lim Boenkoe	Singapore.
"	—	"	"	Lanaben Maschoor	Oewa Djawa	"
"	5	"	"	Bintang Troor	Kiboe	Samarang.
"	7	"	brik	Nassre Madjid	Said Segaf	Batavia.
"	10	"	bark	Fathool Salam	Hadj. Karim	Singapore.
"	—	"	brik	Sie Banjak	Wa Bslah	"
"	—	"	schoener	Nathas	Ong Kising	Singkawang.

Aangekomen schepen te Sambas.

Datum.		Vlag.	Benam.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder	Van.
Dec.	19	N. I.	schoener	Hadjie Aboebakar	Sarie Boelan	Singapore.

Vertrokken schepen van Sambas.

Datum.		Vlag.	Benam	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar.
Dec.	5	N. I.	brik	Noor	Said Okaf	Singapore.

Meteorologische Waarnemingen gedaan aan den Tijdbal te Batavia van 21 tot 24 Januarij 1860.

Dagen.	Datum.	Waarnemings uren.	Drukking van den Dampkring gecorrigeerd.	Temperatuur der Buitenlucht in de schaduw.	Temperatuur van het Kwik in de schaduw.	Psychrometer. Drooge bol.	Psychrometer. Natte bol.	Spanning van den waterdamp.	Betrekkelijke vochtigheid per cent.	Dauw punt.	Getal Regen uren sedert den laatsten middag.	Gevallen Regen sedert den laatsten middag.	Helderheid van de lucht uitgedrukt in tiende deelen.	Wind. Rigting.	Wind. Kracht.	Vorm en Rigting der Wolken.	Aanmerkingen.
			m m	Celsius.	Fahrenh.	Celsius	Celsius	m m		Celsius		Meter.					
Zaturdag	21	9 u. morg.	759.9	28°2	84	28°0	25°2	21.2	81	23.9	....	....	10/10	WZW.	1	helder.	
		12 u. midd.	759.4	29°6	85	29°6	25°4	20.2	71	23.0	0	0	10/10	NNW.	2	helder ci st Oost.	
		3 u. nam.	757.1	30°0	85	30°0	25°6	20.3	69	23.1	....	....	10/10	Noord	3	helder en ci st ZO.	slagregen van 11' 45 —1u opklarend.
Zondag	22	9 u. morg.	761.0	28°0	83	28°0	25°8	22.0	84	24.5	....	....	7/10	West	1	ci st en Ni Oost.	
		12 u. midd.	761.1	27°4	80	27°0	26°0	23.1	92	25.3	¼	0.03	10/10	WZW.	5&6	Nimbus.	
		3 u. nam.	760.0	28°0	83	28°0	26°0	22.4	85	24.8	....	....	8/10	WZW.	3	cu en Ni. Oost.	
Maandag	23	9 u. morg.	760.6	28°2	83	28°0	25°0	20.5	78	23.3	....	....	10/10	West	1	ci st en ci cu.	
		12 u. midd.	759.6	29°4	86	29°4	25°6	20.7	72	23.4	1½	0,04	10/10	N. W	2	ci st ci cu Oost.	
		3 u. nam.	758.5	27°8	83	28°4	26°2	22.5	84	25.0	....	....	1/10	Stil.	0	Nimbus.	Stort regen v. 2—3u.
Dingsdag	24	9 u. morg.	761.6	28°0	83	28°4	26°0	22.1	82	24.6	....	....	10/10	N. W.	2	ci st en ci cu.	
		12 u. midd.	760.8	28°8	84	28°6	25°6	21.2	78	23.9	1½	0,03	10/10	WZW	3	ci st ci cu Nim Oost.	
		3 u. nam.	759.3	28°0	82	28°0	24°8	19.4	73	22.3	....	....	10/10	WZW.	3	ci st. ci cu en cu.	

MARKTPRIJZEN te Batavia.

Koffij, Java f 36,— ℔ pic.
—— Padang, niet voorhanden.
Rijst, Indramaijoe met zakken, f 200,— ℔ koy. afgedaan.
—— (WITTE) 1ste kwalit. f 150,— à f 160,— }
—— " 2de " " 140,— " " 150,— } verkoopen.
—— (CARGA) .... " 115,— " " 130,— }

Suiker, (WITTE) No. 16 f 15,75 à f 16,— afgedaan.
Genever AVH., bij R. & V., f 12,— ℔ keld. in consumptie.
Wisselkoers op Holland *Particulier* 6 m/d. 100 pCt.
" Engeland 6 m/z. f 11,65 ℔ £.
" Singapore f 2,80 ℔ $.
" China f 2,85 nominaal ℔ $.
" Calcutta f 123,— 100 Cs. Rs.

te Samarang

Koffij, ℔ pic. f 34,—, oogst opgeruimd.
Suiker No. 16, f 15,50 nominaal.
Indigo, ℔ ℔ f 4,— voor eerste kwaliteit afgedaan.
Koehuiden, f 60,— ℔ kodie.
Buffelhuiden, f 40,— à f 45,— ℔ kodie.
Staartpeper, oogst opgeruimd.
Rijst ordinair wit, f 140 à f 155 } ℔ koy. à 28 pik. zond. zak
Id. carga " 115 à f 130 }
Klapperolie, f 24,—.
Katjang " " 24,—.
Rotting, f 8,50 à f 9,—.
Kadjangmatten, f 8,—.
Wisselkoers op Holland pari.

te Soerabaya

Suiker No. 16 ℔ pic. f 15,50.
Klapperolie ℔ pic. f 35,—.
Rijst (WITTE) ℔ koijang f 160,— à f 180,—.
Id. (CARGA) " " " 135,— " " 145,—.
Arak ℔ legger, f 45,—.
Rotting, f 8.— à f 9,—.
Wisselkoers pari.

te Pasoeroean.

Suiker No. 16, oogst 1859 ℔ pic. f 15,75; 6000 pic. afgedaan tegen geheimen prijs.
id. No. 16 oogst 1860 3000 pic. afgedaan op levering tegen 15,25, 15,37½ geboden.

Rijst (WITTE) ℔ koijang f 180,—.
Id (CARGA) " " " 150,—.
lie (KLAPPER) ℔ pic. f 25,—.
Od (KATJANG) " " " 20,—.
Wisselkoers pari.

Den 18den Januarij waren in de Gouvernements Pakhuizen te Pasoeroean afgeleverd uit den oogst van 1859.

DER FABRIEK.	PICOLS SUIKER. *Gouv. levering.*	*vrije beschikking.*
Wangoon Redjo	10,582-39.	5,030-65
Ardjo Sarie	14,130-—.	12,867-60
Ardie Redjo	16,000-11.	
Yoso Wilangoon	7,789-72.	
De Hoop	12,113-77.	5,274-57
Djacatra Oost	9,800-—.	14,716-01
De Onderneming	11,050-01.	14,648-21
Wono Redjo	9,306-—.	9,843 93
Kloerahan	10,304-04.	9,351-98
De Goede Hoop	6,869-—.	5,017-61
Gaijam	10,998-—.	4,738-46
Becassie Oost	7,884-—.	12,400-22
Dankbaarheid	7,056-—.	5,980-04
Soeko Redjo	7,500-08.	11,286-99
Kawis Redjo	11,530-57.	5,416 82
Sarie Redjo	3,000-10.	
Pleret	10,272-03.	2,051-69
Te Zamen	166,176-82 pic. Suiker.	118,605-26
	178,681-27 " Koffij.	

Restant producten in 's Lands Pakhuizen te Pasoeroean, den 18den Januarij 1860.

5,058-57 pic. suiker oogst 1859.
46,858-48 " koffij " 1859.

HANDELSBERIGTEN.

Batavia, 21 Januarij 1860.

Invoer.

Ten gevolge der ophanden zijnde feesten van het Chineesch nieuwejaar, is er hoegenaamd geen omzet in *Witte* of *Gekleurde* Katoenen goederen. **Garen.** *Ongebleekt* worden tegen lagere prijzen afgedaan. *Rood Garen. Engelsch* flaauw; *Hollandsch*, kleine omzet. *Groen & Oranje*, matige navraag. **Wollen Goederen.** volstrekt geene navraag. **Batiks.** Mooije en gewilde patronen verkoopbaar; andere soorten niet gewild. **IJzer.** *Zweedsch*, verkoop langzaam, en nog wel in kleine partijen. *Engelsch*, markt overvoerd en niet zoo zeer gewild. **Staal** voorraad verminderd, en navraag daardoor levendiger. **Bladkoper en Spijkers.** Beperkte vraag en ruime voorraad.

Uitvoer.

Arak. f 47,50 ℔ legger afgedaan. **Koffij.** De laatste afdoeningen waren @ f 55,50 ℔ picol, voor *Java*. Van *Padang* soort is er geen voorraad. **Suiker.** No. 16, f 15,75 @ f 16,— ℔ picol verkocht. Geringe transactien. **Rijst.** *Indramayoe.* Niets aan de markt.

Eerste kwaliteit Batavia f 150,— @ f 160,— } Tot noteringen
Tweede .... " 140,— " 150,— } afgedaan.
Witte Carga f 120, @ f 130,— } Schaars.
Ordinaire... " 115,— }

Indigo. Op Samarang, zeer gezocht tot f 4,— ℔ ℔ voor eerste soort.

Gutta Percha. Niets op de plaats, en zeldzaam verkrijgbaar.
Gom Elastiek. Verkoopen @ f 105,— ℔ picol; zeer gezocht.
Gom Dammar. f 25,50 ℔ picol; afgedaan.
Huiden. *Koe* f 3,— @ f 3.50 ℔ stuk. *Buffel* f 3,— @ f 4,— weinig vraag.
Notenmuscaat. f 85,— ℔ picol; lusteloos.
Foelie. f 55,— @ f 60,— ℔ picol, geringe voorraad.
Zwarte Peper. Verkoopen @ f 21,— @ f 22,— ℔ picol, weinig ter plaatse. *Witte.* Zonder voorraad f 40,— ℔ picol, nominaal.
Rotting. *Banjermassing* prijzen stijgende, zoo als gewoonlijk in deze mousson: f 11,— @ f 13,— ℔ picol afgedaan; en *Padang* f 7,— @ f 7,50 ℔ picol, kleine voorraad.
Sapanhout. *Manila* f 7,— ℔ picol in Entrepot. *Java* f 4,— ℔ picol, zonder vraag.

Vrachten.

Door de toenemende aanvraag om scheepsruimte voor China, zijn de vrachtprijzen over het algemeen zeer verbeterd.

De volgende transactien zijn gesloten:

Henriette, laadt Rijst alhier @ 50 $ centen de picol naar Hongkong. *Der Sud* (Pruis.) bevracht @ £ 2.5/. ℔ ton naar Hamburg of Bremen, met 5/. verbetering naar Engeland of 10/. naar Nederland of Belgie. *Edward & Julie* (Belg.) werd te Singapore bevracht om alhier te laden @ £ 3. naar Engeland, met 10/. extra naar het Continent. *Johannes Lodewijk*, f 60,— ℔ last voor Suiker, f 70,— voor Tabak, en f 30,— voor Tin, te Soerabaya ladende naar Rotterdam. *Hendrina* f 67,50 voor Suiker, en f 80,— voor Arak, te Cheribon en Soerabaya te laden naar Rotterdam. *Cheribon*, door de N. H. M. opgenomen @ f 70,— voor Suiker, en f 60,— voor Thee, ladende te Cheribon naar Rotterdam. *S. van Heel*, f 70,— voor Suiker te Tagal en Pecalongan; f 60,— voor Thee, f 35,— voor Koper en f 30,— voor Tin alhier naar Rotterdam. *Carl Auguste*, (Hamb.) f 60,— voor Koffij, en f 67,50 voor Suiker, hier en te Samarang te laden naar Rotterdam. *Jorgen Bruhn* (Deen.) 42 $ centen voor Rijst naar Hongkong om orders. *Herman*, 45 @ 50 $ centen voor Rijst te Indramayo, naar Hongkong. *Dictator*, (Amer.) f 62,50 voor Suiker, en f 55,— voor Rijst naar Amsterdam, hier ladende. *Metalen Kruis*, f 70,— voor Suiker te Cheribon, en f 65,— voor Tabak te Passaroeang naar Amsterdam. *Zephir* laadt voor eigene rekening. *Amicitia*, 42½ $ centen voor Rijst van Soerabaya naar Hongkong.

De *Herschel* (Hamb.) is te koop. *Java* (Ned.), *Carolina* (Zw.) en *Union* (Amer.) zijn in reparatie.

De volgende schepen zijn nog disponibel:

Nederl. *Sumatra, de Amstel, Graaf Dirk III, Hollandia Jacob, Schooner bond, Nova Zembla, H. V. van Paulo, A. R. Falck, Ida Elisabeth.*
Hamb. *Herschel, Mary Ros*
Zweed. *Carolina.*
Hanov. *Amazone. Sadon.*
Engelsch. *Falcock.*
Amer. *Kleber.*
Bremen. *Rubens.*

De *Welvaart, Yssel, Derkina Titia, Helmers, Jan Pieterzoon Koen*, doen kustreizen.

De volgende schepen zijn lek terug binnengekomen *Neerlands Koningin, E. W. van Dam van Isselt, Generaal Michiels, Witch* (Amer.) en *Dolphin* (Pruis).

Samarang, 17 Januarij 1860.

Sedert de laatste mededeelingen omtrent den stand der markt alhier dd. 4 dezer, is er weinig omgegaan, dat eenige verandering in de prijzen der artikelen te weeg bragt; de flaauwe stemming der invoerartikelen, en hoofdzakelijk van *Lijnwaden* moet worden toegeschreven aan het saizoen en de nabijheid van het Chineesch nieuwjaar, omtrent welken tijd de Chinezen zich slechts bezig houden met de regeling hunner zaken en toebereidselen tot feestviering en weinig lust hebben tot het inkoopen van katoenen en dergelijken, — de laatst opgegevene noteringen zijn dan ook te naauwernood te bedingen, zoowel voor *Calicots* als andere stoffen en zal deze lusteloosheid natuurlijk nog eenigen tijd aanhouden, in *Lakens ordinaire kwaliteit* werd alleen iets tot f 3,— omgezet.

Metalen onveranderd: *Zweedsch IJzer* steeds willig, staaf en vierkant f 12,50 ℔ picol, *Engelsch do.* staaf f 8,—, *Zweedsch staal* 3/8 f 17,50, *do. do.* ½ f 17,— ℔ tob. *Bladkoper* f 125 ℔ pic. *Zink in blokken* f 24,— @ f 24,50 per pic. *Blik* f 24 ℔ kistje.

Provisien en Dranken. Zonder omzet en tot onveranderde prijzen. De kleine afdoeningen der vorige maand van *Holl. Valkenbier* @ f 6,— en *Haantjes* @ f 7,— ℔ doz. en *Boter* en *Kaas* hebben zich niet herhaald en noteert men steeds CACHET en VAN DER LEEUW @ f 16—, gewone merken @ f 14.— *Leidsche en Zoetemelksche Kaas* @ f 5.—, *Edammer* f 1,75. *Wijnen* hebben zich niet verder gereleveerd, niettegenstaande men hooger hield op de slechte oogstberigten uit Frankrijk: en blijft de omzet gering, hoofdzakelijk door de groote voorraden op de plaats aanwezig. *Papier, Verwwaren*, enz. enz. zonder omzet, doch prijshoudend.

Omtrent onze *Producten* valt ook niet veel bijzonders mede te deelen; de voorraad van *Koffij* is geheel opgeruimd en dus de notering van 34,— ℔ picol nominaal. Van *Suiker* blijven ook nog steeds 5 @ 6 m picol onverkocht, die men tot f 15,50 No. 16 niet wil loslaten. In *Indigo* vonden meerdere afdoeningen plaats @ f 4,— de goede soorten. Het artikel vindt steeds willige nemers. *Rijst* stijgende door behoeften der consumptie: ordinair wit waarde f 150,— @ 155,—, eene partij zeer gebroken werd @ f 140,— met zakken afgedaan; Carga in verhouding te plaatsen. *Huiden* met weinig omgang; *Koehuiden* f 60,— @ 65,— ℔ corge. *Buffel do.* f 40,— @ f 45,— *Rotting* f 8,50 @ 9,— ℔ pic. *Cubeben* mankeren. *Tabak voor de Europesche markt* nog niet aanwezig, tegen Maart kunnen daarvan de toevoeren beginnen.

Vrachten eer hooger, naar *Holland* werd besteed f 65,— voor *Suiker* in *krandjangs*, f 60,— *Idem in zakken* en *Koffij*, en f 75,— voor *Huiden* en *Indigo*; naar China, Hongkong en Macao is de notering te beschouwen 50 Dollar cents ℔ picol, zwaar goed. *Wisselcours* op Nederland *pari*; papier zeer schaarsch.

Aangekomen en vertrokken Personen.

BATAVIA.

Van den 21 tot en met den 24 Januarij 1860.

HOTEL DES INDES. J. C. Egser, D. O. Heldewiez, C. Q. Allined, v. Nederland. — A. Mohr, A. Guyot, v. Soerabaya. — G. H. Bizeloon, v. Australie. — John Loudon, G. A. Nye, v. Borneo. — J. F. J. Mahieu, M. Raven, D. C. van der Hard, J. White, v. Onrust. — C. C. Olive, uit de Binnenlanden. — J. C. de Vriese, P. L. Hempel, D. M. Egter, K. O. Knoddeen, v. de Reede. — R. F. en F. Overbeek, v. Liverpool.

HOTEL DER NEDERLANDEN. J. Mispelblom Beijer, J. C. Willer, v. Portsmouth. — C. V. Zwaanshals, v. Nederland. — J. P. Louran, v. Batavia. — Thomas Whigt, uit het Hospitaal.

JAVA-HOTEL. F. G. van Delden en echtg., v. Delft. — C. P. de Brauw, v. Onrust. — H. L. Reeder, v. de Reede. — Vervloet, Harms, v. Portsmouth. — L. A. de Klerck en fam., v. Nederland. — J. Godje, v. Hongkong. — J. H. Bock, v. Sidney.

Van Rotterdam per *Nova Zembla*, de heeren J. Beijerinck en B. A. Barkeij, de dames M. H. en E. F. Derks.

Naar Samarang en Soerabaya, per *Banda*, majoor von Ketwich, Echtg. en 2 kinderen, 1ste luit. Hees en Echtg., 2de luits. W. A. en J. K. Albrecht en Laurillard Fallot, adjudt.-onderoffic. Breuer, Echtg. en 9 kinderen, onderkommies der recherche P. A. Klerks en gezin, de heeren van Oosterzee, Clifford, Remmert en Echtg., Flores de Kock en Gasper

Naar Singapore via Muntok en Riouw per *Palembang*, overste Uhlenbeck, majoor Popelier en 3 kinderen adjud.-onderoffic. Bakker, de heeren Schiltz, van der Schalk, Mijnssen en Echtg., Apel en Echtg., J. A. Stok, Echtg. en 2 kinderen, Hooglandt, Stelling, F. White, mevr. Ruleff met 1 kindje en mejufvr. Toenge.

CARGA-LIJSTEN.

Aan- en Uitvoer te Batavia van den 6 tot en met den 11 Januarij 1860.

Aanvoer.

Van Nederland per Ned. schip *S. van Heel*, gez. Dietz, agt. J. Cezard en co.

327,577 ℔ steenkolen, 50 kn. wijn, 50 vn. vleesch, 150 vs. boter, 20 ks. kaas, 5 vn. vleesch, 5 do. brood, *W. Cores de Vries.*
35 vn. vleesch, 2 bn. koopwaren, *Metz., Wilm., Ruys en co.*
100 vs. boter, *Order.*
245 coll. diverse, *J. C. C. Loman.*

Van China per Ned. Ind. bark *Orestes*, gez. Io Ago.

1860 pakk. offerpapier, 10,600 ps. Chin. paijongs, 700 pic. aluin, 54 tonn. Chin. verfolie, 74 kn. Chin. vuurwerk, 4 pakk. dr. vijgen, 7 zakk. dr. vruchten, 2 pakk. Chin. medicinen, *Gezagv.*
35 kn. Chin. vuurwerk, 5 do. Chin. rooderijst, 2 do. kinderspeelgoed, 1 zak. dr. bloemen, 1 pak dr. eetwaren, *Gouw Konggoan.*
20 kn. vuurwerk, *Nio Tonghe.*
15 kn. vuurwerk, 3 do. offerwierook, 3 tonn. offermedicijn arak, 1 kt. en 1 pak medicijnen, *Nio Tjaijhap.*
10 kn. vuurwerk, 8 st. moolsteenen, 14 pott. gez. eetwaren, 1 kt. Chin. eetwaren, 1 kt. Chin. papier, 1 do. Chin. medicijnen, 4 do. offerwierook, 2 potten gez. eetwaren, *Tjie Pianghap.*
31 kn. Chin. vuurwerk, 1 pot Chin. eetwaren, 1 pak. dr. vijgen, 2 zakk. kastanjes, *Tjia Honghin.*
12 potten eetwaren, *Lauw Tjinkhoen.*
2 kn. Chin. boeken, *Songsien.*
20 pott. eetwaren, 1 kt. medicijnen, 2 pakk. dr. eetwaren, 2 kn. dr. waijers, 4 do, offerwierook, 6 zakk. dr. vruchten, 8 pakk. dr. medicijnen, *Thin Tjo-hap.*
6 kn. vuurwerk, 1 kt. kinderspeelgoed, *Njauw Foetjong.*
1 pak groentens zaden, 1 stuks graafsteen, *Tan Soenhing.*
4 tonn. groentens, 9 pott. eetwaren, *Tan Kiesiong.*
1 zak zaden, *Iap Sintjiang.*
2 pott. en 1 kt. gez. eetwaren, *Ie Lianhap.*
6 kn. waijers, 2 do. thee, 2 do. offerwierook, *Ban Seng.*
50 kn. thee, *Ko Kiochap.*
5 kn. vuurwerk, *Lie Goansoen.*

Van Engeland per Brem. schip *Mary Ross*, gez. Meijer, agt. Maclaine, Watson en co.

37 kn. wijn, *Tolson, Hunt en co.*
350 vs. verf, 150 do. roodl od. 40 kn. koper, *Bahre en Kinder.*
3 kn. kleurverf, *Burt, Myrtle.*
3 kn. koopwaren, *John Pryce en co.*
15 coll. koopwaren, 20 vn. klij, 5 coll. koopwaren, 494 coll. machinerien, 4 st. ketel, 20 suikerpannen, 15 ijzere rooster, 1 pak vacuumpan, 3,6 st. ijzer, 5000 metzelsteenen, *Agenten.*
3 vn., 7 oxh. en 14/4 vn. bier, *Morgan, Melbourn en co.*
4 bn. koopwaren, *Order.*
160 kn. koopwaren, *E. Moormann en co.*
26 kn. koopwaren, *Gebr. Roselje en co.*
20 kn. do. 18 coll. glaswerk, *Order.*
1 kt. machinerijen, *B. Kopersmit en co.*
2 kn. diverse, *J. P. Brodie.*
2 kn. pleetwerk, 250 vn. bier, *Adam en co.*
4 pakk. koopwaren, *Hunter, Houghton en co.*
30 kn. wijn, 26 assen, 112 coll. en 3 kn. koopwaren, 74 vn. bier, *Order.*
553 coll. machinerien, *Pitcairn, Syme en co.*
129 coll. koopwaren, *Agenten.*
44 pakk. koopwaren, 1 kt. tuigen, *Order.*

Uitvoer.

Naar Engeland per Eng. schip *Travancore*, gez. Johnson, agt. Maclaine, Watson en co.

18 kn. soija, 40 pic. rotting, 10000 do. rijst, 90 do. rotting, 250 do. gomelastiek, 5022 stuks buffelshoorns, (22 kn. soija, 82 do. koopwaren, uit entrep.), *Busing, Schroder en co.*

Naar Nederland en Soerabaya per Ned. *Admiraal de Ruyter*, gez. Koster, agt. E. Moormann en co.

6 vs. gez. vleesch, 3 vn. gez. spek, 5 zakk. gort, 4 do. groene erwten, 4½ do. bruine boonen, 5 do. aardappelen, 5 kazen, 950 ℔ brood, *Agenten.*

Naar Nederland per Ned. schip *Jacoba*, gez. Schaap, agt. Landberg, Bezoet de Bie en co.

te Samarang geladen.

500 st. koehuiden, 483 do. buffelhuiden, *B. Kopersmit en co.*
75 pic. rotting, *Dorrepaal en co.*
2520 13/100 pic. suiker, *MacNeill en co.*

te Batavia geladen.

3609 6/100 pic. suiker, 25 do. rotting, 2 vn. brood, 2 do. zt. spek, 125 pic. gomelastiek, 100/1 legg. arak, 144 pic. rijst, *van Ommeren, Rueb en co.*
100 kn. soija, 93 pic. gomdammer, 100 kn. soija, 93 pic. gomdamdammer, 25/1 legg. arak, *Dümmler en co.*
3794 pic. rijst, *Pitcairn, Syme en co.*

Maar Nederland per Ned. schip *Cornelia en Geertruida*, gez. Hoeksma, agt. Landberg, Bezoet de Bie en co.

te Soerabaya geladen.

236 85/100 pic. rotting, *J. F. van Leeuwen en co.*

te Cheribon geladen.

3817 53/100 pic. suiker, *Arnold, Bik en co.*

te Batavia geladen.

871 pic. rijst, *J. Cezard en co.*
1 vat gort, 1 do. spek, *Agenten.*

Z. M. Stoomschip* Samarang, *is heden ochtend naar zee gestoomd, tot het opzoeken der beschadiging aan den onderzeeschen Telegraafkabel.

Van elk artikel in dit nommer voorkomende, en niet door anderen geteekend, stelt zich voor de wet als schrijver bekend
W. BRUINING.

Snelpersdruk, W. BRUINING, Batavia.